

АССАЛАМ

www.assalam.ru

ДАГЪИСТАНАЛЪУЛ БУСУРБАБАЗУЛ РУХІЯБ ЛЪАЙ КЪЕЯЛЪУЛ ГАЗЕТА На аварском языке

№13 (235), июль 2007 с. Жумадул ахир 1428 с. Газета биччала моцїда жаниб 2 нухаль. Багъа 10 гъ.

АВАРАГАСУЛ АГЪЛУ

Аварагасул

Ясалъул вас

вуклана гьоркьохъеб черхалъул я халатав гурев, я къокъав гурев, нодо глатидав, мегеж ризав, керен-

Хлусайн вуклана жинца как-кІал гемемер тІобитІулев, жигаралда гїбадат гъабулев чи.

Гъес 25 нухаль лъелго хІежги гъабун. Гъединго Хлусайн вуклана сахаватав, жинца садакъа гемемер гъабулев инсан.

Хлусайн ккола Пали-асхІабасул вас, Пали-асхІабги ккола АбуТалибил вас, АбуТалиб ккола ГабдулмутІалибил вас. ГабдулмутІалибил эмен ккола Гъашим. Хлусайниде гъединго абулаан АбуГабдуллаГъиланги (ГабдуллаГъил эмен).

Сайид Алмубарак – баракат бугев, Аттабиглу лимарзатиллагъ – Аллагъ разилъиялда жив нахъвилъъунев, СибтІ – лъималазул вас (внук). Фатиматица Хлусайн кьурдизе гъавулаан ва абулаан: «Гъав дир вас Аварагасда релъларав вуго, Палида релъларав гъечІо», - ян. ХІасан вуклана карандаса тІадехун Аварагасда релъларав, Хлусайн вуклана карандаса гьоркьехун Аварагасда релъларав. Хлусайн

Хлусайн

ги глатидав, гъажиботІролъаги гІебав, огъохъатги глатидав, расги кІуртІарав, багІарлъи жубараб хъахІаб кьералъул, гъаракъ берцинав инсан. Хлусайнил тІабигІат-Гамал:

Хлусайнил лъимал

1. КІудияв Пали, 2. Гьоркьохъев Пали, 3. ГъитІинав Пали, 4. МухІаммад, 5. ГабдуллаГъ, 6. ЖагІфар, 7. Зайнаб, 8. Сакинат, 9. Фатимат.

ТІоцевесев (КІудияв Пали) инсуда цадахъ тушбабигун вагъулаго, Карбилаалда шагьидлъана. Гьоркьохъев Пали абун, гъесда абулаан ЗайнулГабидиниланги, Хлусайн шагьидлъараб мехаль Карбилаалда вуклана ва эмен шагьидлъун хадув асир гъавуна. Хадув Маккаяде тІадвуссана, гъенисанги «ГІакъаб» абураб бакІалде ана. ГъитІинав Палиги, Карбилаалда чІорги шун, гъенив шагьидлъана. Гъединго ГабдуллаГъи Карбилаалда шагьидлъана. ЖагІфарги Хлусайн чІаго вукІаго накъулъана.

Ахир 8 аб. гъум.

НОМЕРАЛДА РУГО:

2 ЦІЯЛ ХАРБАЛ

Гьонода МухІаммад-Аминил кьо

3 АВАРАГАСУЛ ГІУМРУ

Мадиналъул агълуялъ ТІагъа къабул гъавиялълул хІикмат

5 ЛЪИКИАЛ ГІАМАЛАЛ

ШаргІалда рос-лъадиялълул тІалабал

7 НАКЪИТ

ГъалатІалги ритгІазарулаго

10 АВАРАГАСУЛ ВАРИСЗАБИ

Юсуф АбуягІкъуб Гъамдани

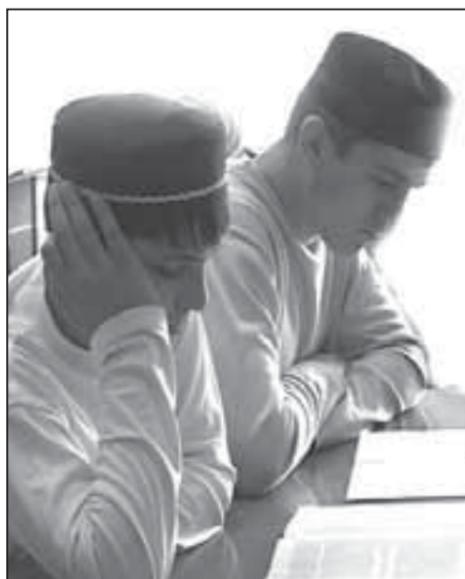

ХУТІБА

Гелмуялълул кІварги хиралъиги

Бисмиллагъи ррахІмани ррахІм. Щибаб рецц ТІадеГІанав Аллагъасе буго, инсанасда лъазабурав гъесда лъалареб букІараб жо, ссалат-салам МухІаммад аварагасда лъеги, Аллагъас тІолабго халкъалъухъе илчилъун витІарав, гъесул агълу-асхІабзабаздаги лъеги, жидеда нахърилъларал гІадамал ритІун колел цІвабилъун жал ругел.

ТІаде щолев буго цІяб цІалул сон. Дунялалълулги диниялги цІалул заведенияби хІалтІизе байбихъулеб заман. Дунялалълул гелмуялълул бугеб кІваралълул бицинаро, гІадамазда гъеб лъалелълул, гъелълул бугеб мунпагІатги бихъулелълул, гъелде гІадамал ахІичІониги, ришватал кьунги гъенире цІализеги унел ругелълул. Бицине бокьун буго исламияб

диналълул гелмабазул дунявиял гелмабазде дандеккун ругел тІокІлъабазул.

Дунявиял гелмабазул мисал буго даруялълул, заман, бакІ, чиясул унти хал гъабун, чара гъечІеб къадар тІалабги гъабизе кколеб, гъелдаса цикІкине-камизеги бегъулареб. Исламиял гелмабазул буго кванил мисал, кинавго чияс лъазабизе кколеб.

Исламиял гелмаби лъазарунгутІиялдаса кІудияб талихІкъей инсанасе гъечІо. ЖагІиллъиялдаса кІудияб мискинлъиги гъечІо, гъедин бугониги жагъасел бусурбабазул цикІкІарасеб къадар лъавукълъиялда гІейги гъабун чІун руго. Исламияб дин ккола Аллагъасул нух, гъеб ккола цого-цо бугеб, инсаният кІиябго рукъалълул талихІалде рачунеб нух. Гелмуийн абун ккола исламалълул рухІ, рухІ гъечІони, черх турулебо гІадин, гІелму гъечІони, исламги чІунтула.

Ахир 11 аб. гъум.

ДИР УММАТАЛЬ ДИДЕ БИТИАРАБ ССАЛАТ ШИБАБ РУЗМАН КЪОЯЛЬ ДИХЪЕ БАККИЗАБУЛА (БИХЪИЗАБУЛА), ГЪЕЗУЛ ЦИКИКИУН ДИДЕ ССАЛАТ БИТИАРАВ ДАРАЖАЯЛЪУЛ РАХЪАЛЬ ЦИКИКИУН ДИДЕ ГИАГАРАВЪУН ВУКИУНА (БАЙГЪАКЪИ)

ХІАДИС

ЦИЯЛ ХАРБАЛ

Ислам лъазабиялде хлукуматаль кIвар кьолеб буго

Россиял Президентасул администрациялؤل жигаралдалълун нилъер пачалихъалда гIуцIун буго шуго «Исламалъл гIелму ва тарих лъазабилеб центр». Гьел рикълун руго батIи-батIиял шагъаразде: Москва, Казань, Уфа, Нальчик ва МахIачъала. Гьел центразда цебе лъураб масъала буго ислам нилъер умумузул букIараб куцалъ цо хIалалда малъи. Гъабилеб бугеб хIалтIи дандбазелълун дагъаб цебе Москвалълул исламияб университеталъ ахIун букIана гIелмияб конференция. Гьенир гIахъаллъана МахIачъалаялда рагъараб централъл президент Магъди-хIажи МутагIилов ва вице-президент Макъсуд-хIажи Садикъов.

Конференциялда гIахъаллъиялълун ва централъл хIалтIул хIакъалълъл бицана гъез.

М. МутагIилов: «Централъл хIалтIи бикълун буго кIиги бутIаялде: динияб (рухIияб) ва дуня-лияб. Диниял (къануниял, шаргIиял, рухIиял) темабазда хIалтIи гIуцIиялъле кумек гъабилеб буго нилъер гIалимзабаз.

Конференциялдаги нижеца загъир гъабураб пикру букIана, цоги-цоги бакIазда къватIире риччалел гIахъалги МахIачъалаялълул экспертияб советалда рихълун, гъез тасдикъ гъарун риччазе рукине. Абилеб ккола тIолгороссиялълул исламиял церехъаби мукулрал ругин Дагъистаналда гIадаб бацIадаб ва гъваридаб ислам цоги бакIалда гъечелълъялъле. Гъеб рахъалъ ниже рикру ритIухъ гъабуна гъез. Централъ жакъа хIалтIи

гъабилеб байбихълун буго шафигIияб мазгъабалда Дагъистаналълул, Чачаналълул ва Ингушетиялълул исламиял цIалул идарабазда малъизе ругел гIахъал хIадуриялъле. Гъединго централъ гIуцIизе руго имамзабазул лъай цIикIинабулел курсалги...».

М. Садикъов:

«Жакъа хлукуматаль исламалде кьолеб кIвар шай цIикIкIун бугебан абун, жаваб буго гъадиана. КъватIисел пачалихъазде цIализе арал гIолохъабаз гъанире рачIиндал гъарулел рикъабиги гъезул рикъабазул жамгIиялъле бугеб заралги бихълун, пачалихъазул бутIрузда бигъаялълун батана, гъаниб жаниб битIараб исламалде кIварги кълун, гъеб цебетIезаби.

Центр гIуцIун буго Северияб Кавказалълул исламияб университеталълул ва Теологиялълул ва ислам лъазабиялълул инс-

титутазул кълчIалда. Гьенир малълулел дунялиял гIелмабазе кумек гъабилеб буго хлукуматаль. Гъединго компьютарал, стол-бакIал росилеб кумек шцеве буго. ПIадежоялъле гIахъал рахъизеги квербакъи шцеве буго. Гъеб кинабо хIалтIи гъабиялъле гIилла буго бокъараб хлукуматальул идараялда исламияб лъай бугеб чи хIажалъи. БукIа гъеб милициялда, армиялда, даран-базаралда ва цогидал бакIазда. Теологиялълул ва ислам лъазабиялълул институталъ хIадурулел махъалилалги руго гъединал тIалабазда данде кколел. Дица бицунел гъечIо берцинго вагIза-насихIат гъабулел, дарсал кьолеб, таржамалъи гъабулел гIалимзабазде бугеб хIажалълъялълул...».

Гъаб конференция тIобитIун хаду-са Россиялълул Президентасул администрациялълул нухмалълулесул заместитель Сурковас данде гъарун рукиана Северияб Кавказалълул киналго муфтизаби. Гьенирги рорхана гIезегIан кIвар бугел суалал. ХIисабалде босана гIоларел рахъал ритIи-зариле ва сентябралда цоги дандчIвай гъабилеб.

М-Р. ГИУМАРОВ

Гъаб соналълул 30 июналда Гъуниб районалълул Гъонода росулъ тIобитIана Шамил имамасул наиб, Черкесиязул имам МухIаммад-амин Асияловасул кьо. Районалълул гIалимзабазул советалъ хлукум гъабун букIана шибаб росулъ машгъурал гIалимзабазул кьоаял тIоритIизе. Гъединал кьоаял тIоритIана: Кудалиб росулъ – КIудияв ХIасанил кьо, СалтIа – Узун-хIажиясул кьо.

Гъаб соналъ гъонодисез ракиалде шцевезавуна жидерго росулъа **МухIаммад-Амин Асиялов**. Мажлисалълул кьоаялде къватIиле биччан букIана «Гъонода – МухIаммад-Аминил ватIан» абураб тIехъ, гъеб кьоаял

МухIаммадвакил СултIанмухIаммадов, Буйнаксиялълул мажгиталълул имам **ГIабдулкарим-хIажи**. Мажлис байбихъана Гъонода росдал мадрасаялълул лъималазул церерахъиналдалълун. Данделъаразе **МухIаммад-Аминил** гIумруялълул баян кълна гъаб макъалаялълул авторас.

МухIаммад-Амин (Асиялав) гъавуна 1792 соналъ Гъонода росулъ. Гъес анцила цо сон байдал, хвана эмен. Тарбия кълна Айшай эбелалъ. ГIумруялълул 17 сон базегIан цIалана гIараб гIелму ва гъеб камил гъабун Сугъралъа ГIабдурахIман-хIажиясул мадрасаялда. Цадахъго рекIехъе лъазабураб бахIарчилълъялъле гIоло имамас гъесул МухIаммад абураб цIаралде тIаде «Амин» абураб цIар жубана. Гьелълул магIна буго

мадрасаби рагъана ва исламияб диналде ахIана. ГIуцIана пачалихъ цIуниле бажарулел 80 азарго чIясдасан цолъизабураб аскар. Гъеб армиягун гIурус пачаясул аскаразде данде нусгоялдасаги цIикIкIун гъужум гъабун ва гъезиле чIахIиял камиял ккзаруна. Черкесаз гъев жидерго имамлълун вищана ва гъесиле ритIухълълъялълул гъа бана. Кагътаздальун гъесул шулияб бухъен букIуна Шамил имамасулгун. Шамил имамас рагъ къотIиле тедал, МухIаммад-Аминицаги 1859 соналъ черкесазгун цадахъ гIурусазул ханасе гъа бана. 1860 соналда гъев дандчIвана Барятинскийгун. Гъебго соналъ гъев ана ШамилхIеб Калугаялде. Шамилгун цадахъ хIежалде ана ва гъев хвезегIан гъесда цадахъ Макка-Мадинаялда чIана. Гъев хведал, Турциялда рещтIен гъабун ва хъизан-лъималгун гъенив чIана.

1855 соналъ Турциялълул армия-

каб асар гъабун.

Муфтиясул кумекчи МухIаммадвакилица муфтиясул рахъалдасан жамагIаталъе салам кълна ва мажлис баркана. Гъес тIадчIей гъабун тарикъаталълул гIелмуялълул бициналда, гъединго бицана исламияб лъай кълнълул бугеб кIваралълул, гIолилазда ва чIахIиялда гъоркъор тIоритIулел конкурсазул.

Имамзабаздехун хIасратаб рокъи бижи-забулеб кIалъай гъабун Хъаргаби росдал мажгиталълул имам ХIусен-хIажияс: – Дун гъаниве вачIунаго, анищ букIана гIалимзабазул гъурмазда бер чIвай, хасго Гъонодаса ХIажиясухъе шцеве, гъесул квер босиле. Дир гъеб мурад Аллагъасул ﷻ хлукумалдалълун тIубана. ГIелмуялда гIамал рекъарал гIалимзаби гъарзалъаги нилъер Дагъистаналда, -ян абурал рагIабаздалълун лъугIизабун гъес киназего асар гъабураб вагIза.

ВагIзабигун цева вахъана Пасаб росдал вакил. Гъес бицана лъималазе исламияб тарбия ва лъай кьезе ккелълул.

Данделълъялда гIахъалълъараб Дагъистаналълул Хъвадарухъабазул союзалълул председател, шагIир **АхIмадил МухIаммадица** халкъалде хитIаб гъабун, магIная кIалъай гъабун.

РекIелъе бортулеб, магIнаяб, пикру гъабилеб тIамулел букIана Буйнаксиялълул мажгиталълул имам **ГIабдулкарим-хIажияс** гъабураб вагIза.

ВагIзабазда гъоркъор мавлидал ахIун, МухIаммад-аминил бицун, чIаголъи бижи-забуна Гъонода мадрасаялълул мутагIилзабаз. ЦIакъ берцинго мавлид ахIана **ГIалимухIаммадов МухIаммадица**.

Мажлисги лъугIун, къадекаки бан, киназго мажгиталда цева бачана «такбир», зикруги бачунаго росдал хабалазда цева бугеб зияраталде ана ва дугIа-алхIам гъабун. Гъонодисез гъалбадерие чIезабун букIана лъикIаб квен, кодоре кьезе сайгъатал. Берцинго тIоритIана гъалбал гъез.

Гъеб киналълъого цевехъанлъи гъабун росдал мажгиталълул имам **Багъавудин-хIажияс**, бегавул **МухIаммад Мирзаевас**, СПК-ялълул директор **ГIабдулнас Чупановас**, жамгIиял хIаракатчагIи **Сапиюллагъ МухIаммадовас**, **ГIалимухIаммад-хIажияс**, квен хIадуриле цевехъанлъи гъабун кидого гIадин **Зада ИмангIалиевалъ**.

Аллагъас ﷻ гъеб мажлисалда гIахъалълъарал ва гъелъие квербакъаразул ажру-даража кIодо гъабеге.

КАРИМУЛЛАГЪ-ХIАЖИ,
Гъуниб районалълул имам

Гъонода МухIаммад-Аминил кьо

де хIадурлъи гъабилеб гIуцIун букIана хасаб комиссия, бикълун букIана комиссиялълул членазда гъоркъоб хIалтIи. Росдал администрациялълул росулъе рачIунел нухал къачан чIезарун рукиана. Гъеб кьоаялде нухазда исламияб хъвай-хъвагIаялълул игIланал эжетана мадрасаялълул мутагIилзабаз.

Гъезда хъвай-хъвагIай гъабун мадрасаялда цIалулев Гъогъолъа АхIмадил вас **МухIаммадрасулица**. БакI-бакIазда рихъизе бегъулаан гIурчIинал байрахъал, батIи-батIияб хъвай-хъвагIаялълул игIланал. Росдада тIад бан букIана мавлидазул-нашидазул рекIелъе бортулеб гъаракъ.

Радал сагIат анцигоялда росдал мажгиталълул данделълъана Шамил, Хъаргабиб, Гъуниб районазул гIалимзаби, диниял хIаракатчагIи. Мажлисалда гIахъалълъи гъабилеб рачIун рукиана Пелекъа, ХIебдаса, Гъолокъа, Гъогъолъа, Буйнакск районалълул ХIабшиса гIадамал. Гъелда гIахъалълъи гъабун Гъуниб районалълул гIемерисел росабазул вакилзабаз.

Данделълъялда рачIаразул цевесел кьерда вукIана СайидмухIаммад-хIажи Абубакаровасул цIаралда бугеб гурхIел-рахIмуялълул фондальул нухмалълулел **ХасмухIаммад-хIажи Абубакаров**, Дагъистаналълул муфтиясул кумекчи

«божи бугеб, ритIухъав» абураб.

МухIаммад-Аминил бажари бихълун, гъев Чачаналда наибълун тIамуна. ГIумруялълул 20 сон барав гъес живго вихъизавуна иш бажарулел, лебалав гIолилав хIисабалдаги, гIалимчи хIисабалдаги, рагъухъан хIисабалдаги. Черкесазул вакилзабазул гъариялда рекъон, Шамил имамас МухIаммад-Амин витIана гъениве имамлълун. Гъес жинда гъабураб божилъи ритIухъ гъабун ва, къокъабго заманалда черкесазул рикъ-рикъарал халкъал цолъизарун, цо хлукумат гIуцIана. БакI-бакIазда наибзаби тана, мажгитал рана,

лълул бетIерав нухмалълулел Пумарпашаца МухIаммад-Аминие генерал-лейтенантасул цIар кълна. Турциялде вачIиндал, гъесиле росу базе Армут-кой абулел бакI кълна, чIезабун харжги. Гъесиле харж чIезабун букIана Александр КIиабилеси.

1899 соналъ МухIаммад-Амин Аллагъасул ﷻ къадаралде цвана. Вукълун вуго Армут-кой абураб росулъ. Гъениб буго гъесул зияратги аскIобго кIудияб мажгитги. МухIаммад-Аминие зиярат гъабун буго гIагараб Гъонода росулъги.

Данделълъялда рекIелъе бортулеб вагIза гъабун гIалимчи **Гъонодаса ХIажияс**: – Аллагъасука ﷻ хIинкъи, Гъев хIакъикъияб куцалъ лъай буго инсан витIун ккелъле сабаб. КIочене бегъуларо исламалъле гIоло рагълел рукиларал нилъер умумузул цIарал, гъезул ишал. Адабалдалълун рехсезе ккола нилъеца имамзабазул цIарал. Гъезул рухIал рохизе, баракат шцеве тIуразариле ккола исламалълул рукинаби, тIадчIей гъабилеб ккола лъикIал гIамалазда, нилъерго напс куцайлда.

Устарзаби, имамзаби рецIараб, исламияб диналълул рацIцIалълъялълул баян кълураб букIана Гъолокъа **ХIажимухIаммад-хIажил** кIалъай. Гъес ахIана ХIасан-устар кълун индал ХIумайд-афандияс гъабураб назму. Гъелъ мажлисалда гIахъалълъаразул ракиазе кута-

ХІАДИС

ЩИБАБ КЪОЯЛЪ ДИДЕ АЗАРГО ССАЛАТ БИТІАРАВ ЧИ АЛЖАНАЛДА ЖИВГО ВУКИУНЕБ БАКИ БИХЪИЧІОГО ХОЛАРО (АБУХІАФС БИНУ ШАГЪИН)

АВАРАГАСУЛ ۞ ПІУМРУ

РУБРИКА БАЧУНЕБ БУГО

КъурамухІаммад-хіажі
РАМАЗАНОВАС

Анџила цо сональ гьоркъоса къьотічіого, гемемер глазаб-глакъубаги бихъун, Аллагъасул ۞ Расулас ۞ гъабураб дагІваталъ пихъ (пайда), жиндир ватІан Маккаядла гуреб, Мадинаялда

лан абун. Гъанже жиндирго ватІаналъул гІадамаз къвативеги гъун, къватісел гІадамаз гъев къабул гъавураблѝ халкъалда бихъараб мехаль, гІадамал гуккулел чагІазе гъев суалалда сверухъ абизе жо тІагІана. Гъев жо исламиял гурел къватісел хъвадарухъабазда жидедагогичин бихъулеб хІакъикъат ккола. Гъел хъвадарухъабазул цояс «Гъанжесиб исламияб гІалам» абураб тІехъалда гъадин хъвалеб буго: «Гъал

раг ۞ къабул гъавиялъул тІоцебесеб хІикмат буго гъев.

КІабилеб хІикмат. Мадинаялъул агълу букІана, гъенире ГІарабазул бащдабчІинкІиллѝялъул рахъ-рахъаздасан гочун рачІарал ГІарабиязул мушрикуназдаса гІуцІараб. Мушрикуназул Мадинаялда букІана кІиго кІудияб тухум: авсалги хазражиялги. Ягъудиязул гъениб лъабго тухум букІана: бану къурайзаталги, бану назириялги, бану

АДАБАЛ

Кванил АДАБАЛ

Кваназе байбихъилалде цин кверал чурила, гъель кванида баракат лъола, цинги «Бисмиллагъ» бахъила, цинги абила: «Аллагъумма барик лана фима разакътана ва къина глазаба ннари» - абун. Кваналев чиясул ниятги букІина диналѝе къуват букІинеян абураб. Гъединаб ниятгун кванани, квенги ГІибадаталде сверула.

Амма гемемерав кваналев, лазатаб, тІагІамаб-щинаб квен кванаялъул пикрабаль вукІунев чиясул гъединаб ният лъугъунаро. Кваназеги цІамалдалъун байбихъила, гъелдалъун лъугІизеги гъабила. Кваранаб квераль кванала, гъельго гъекъела, квегІаль шайтІан кваналилан хІадис буго. Кванида кинго гІайиб чІваларо, бокъани, кванала, бокъичІони, жибго тала. КІалдиб лукъма гьити-гьитІинаб лъела, лъикІ чІамун гурони, къулчІиларо. ХІарамаб жоалде загъруялдегІанги гІагарде къаларо. ХІарамаб жо кванаялъ дугІа, ГІибадат къабуллѝялѝе квалквал гъабула. Кваналев мехаль хІузуралда, ай Аллагъи ۞ ракІалда вукІун, кванани, ракІалда нур базабула. Бажарани, щибаб лукъмаялъул авалалда «Бисмиллагъ», ахиралда «АлхІамдулиллагъ» абила. Щибаб жо квананщинахъе яги гъекъанщинахъе Аллагъасе ۞ рецц гъабулев чиясдаса Аллагъ ۞ разилъулилан хІадис буго. РагІаго кваназеги бегъула, амма цадахъ данделъун кваназе суннатаб буго. Цадахъ кваналаго, руцІцІун чІечІого, хІалалаб, берцІнаб калам гъабила. ПорцІизегІанги кваналаро, кваназе гъира букІаго, квен тала. Бицун Аллагъасе ۞ рихараб къвачІа хІалалаб кваница цІураб кванирукъ бугилан хІадис буго. Чи вакъун гуро, кваназеги байбихъичІони, гІорцІун вахъиналде гъес квенги тани, гъев тохтурасде хІажалѝилариланги буго. Пемемер кванаялъ ракІ бицат гъабула, ГІибадаталдаса черх бакІлѝизабула, пагъму хвезабула. Кванан хадуса квералги чурила. Цабиги рацІцІина, кІалги хулила. БухІараб кваниде хІухъелги пуларо. Диналъул вацал, гъудулзаби кванде ахІизеги суннатаб буго. Кваназе ахІараб бакІалде инеги паризаяб буго, шаргІияб гІузуру батичІони. Цадахъ кваналаго, аскІор ругезул ракІ буссулеб жоги абиларо яги гъабиларо. АхІун ватичІони, кваналел рукІин лъалел гІадамазде тІадеги инаро. Гъобол вачІаравго, гъесда себе квен лъела, дуе кваназе бокъун бугицан гъесда гъикъиларо. Кванан хадуса гъаб дугІа гъабила: «АлхІамду лиллагъи ллази атІгІамани гъаза ва разакъаниги мин гъайри хІавлин ва ла къуватин», - абун. ТІадегІанав Аллагъасе ۞ гемемераб щукру-рецц гъабила. Гъев квен кванан швараб къуват ГІибадаталде, лъикІал ишазде буссинеги гъабила.

Мадинаялъул агълуялъ тІагъа ۞ къабул гъавиялъул

къезе байбихъиялъул букІана гъадианаб хІикмат. Нижеца цебехунги бицун букІана Аллагъасул ۞ Расуласул ۞ кинабго гІумру ТІадегІанав Аллагъас гІуцІанин щакдаризе бокъарав чи щаклъизе бакІ толареб хІалалѝилан.

Гъелье гІоло Аллагъас ۞ гъев гъавуна хъвай-цІали лъаларевлъун, щай абун хъвай-цІалиго гъечлев МухІаммад аварасул ۞ хІикматги, гІакълуги, гІелмуги, тадбирги, сиясатги, шаригІатги бихъун хадуса гІадамасул щаклъизе бакІ хутІуларо хъвай-цІалицин лъаларев чиясда дунялго битІараб нухдаса бачине бегъулеб шаригІат ургъизе кІоларевлѝиялда, Аллагъасул ۞ Расул ۞ вукІиналъ Аллагъас ۞ гъесда лъазабураб шаригІат гъев букІиналда ва лъикІаб ишалѝе МухІаммад авараг ۞ Аллагъас ۞ мисаллѝун тІаса вищарав вукІиналда. Гъединго ГІарабазул бащдабчІинкІиллѝялъул уммат (халкъ) букІана лъавукъаб, хъвай-цІали лъикІ лъалареб, кинабгІаги культура, цивилизация, цебетей цІакъ мукъсанаб умматлѝун. Гъединаб умматаль дагъал соназда жаниб дунялго хІинкъизабулел рукІарал румазул, персазул ва цогІадал дунялалъул чІахІиял улкабиги кверщаликъе рачун, дунялалдаго гІадлу битІараб, гучаб пачалихъ гІуцІизе рес букІинчІо, гъелье нухмалѝи гъабизе Аллагъас ۞ тІаса вищарав МухІаммад авараг ۞ вукІинчІевани.

Гъединго гъитІинго эбел-эменги хун ятимлѝарав МухІаммад авараг ۞, бицун тІадегІанаб тарбияталдаги куцан, тІолабго инсанят хІакъаб нухде тІобитІулев мугІалимлѝун лъугъине рес букІинчІо, Аллагъас ۞ тІаса вищарав Гъесул илчирасул гъев вукІинчІевани.

Макка тун къватІиса халкъаль гъев къабул гъавиялда жанибги буго Аварасул дагІваталда сверухъ гІадамазул щаклъи бижизабизе хІалбихъулел гІадамазул кІалазда мугъру чІвалеб хІикмат.

Масала, гІадамаз абизе рес букІана, МухІаммад ۞ жиндирго ватІанцояз авараг хІисабалда цебеки рехун, гъесда сверухъги лъугъун, гъезие бокъун букІанин халкъалда тІад ханлѝи гъабизейи-

ХІ И К М А Т

востоковедал 70-ялдаса цІикІараб сональ хІалтІулел руго Аварасул ۞ гІумруялѝе, тарихальѝе, сиратальѝе Европаялъул къагІидаялда рекъон критика гъабизе. Гъез хІалбихъулеб буго киналго исламалъул гІалимзабаз хъвараб, чІезабураб МухІаммад аварасул ۞ сипат биххизабизе. Пемемер тІад ургъун гъарулел хІалбихъияздаса хадуб гъезда кІезе кколаан исламалъул гІалимзабазул пикру цойиде ккараб МухІаммад аварасул ۞ тарих чІунтизабизе ва щуцзабизе. КІварабиз гъезда гъев рахъаль дагъабниги жо гъабизе? Жаваб: гъезда гъев рахъаль щиб бугониги гъабизе бажаричІо. Гъез (востоковедаз) МухІаммад аварасул ۞ гІумруялда сверухъ ургъулел цІи-цІиял, батІи-батІиял жалазул гъваридго пикру гъабураб мехаль, кинабго жуба-гъубараб, авал-ахир гъечлеб, щибго гуреб жо

къайнукъагІалги.

Халкъалда жаниб питна бекъулеб, рикъи ккезабулеб жидерго гІадаталда рекъон, ягъудияз Мадинаялъул ГІарабиязул кІиябго тухумазда гьоркъор тушманлѝи бекъизе гемемер хІалал рихъулел рукІана. Гъелъул хІасилалда ГІарабиязда гьоркъоб цояз цоял ххенолел рагъал кколел рукІуна. Нусиялда къогогІан сональ халат бахъараб тушманлѝи букІана ГІарабиязда гьоркъоб, ягъудияз бекъараб. Гъедин халат бахъараб дагІба-рагІиялда жаниб авсазги хазражиязги бухъенал гъаруна ягъудиязулгун, Авсаз бухъен гъабуна бану къурайзатилузулгун, хазражаз бухъен гъабуна бану назириялгун ва бану къайнукъагІалгун. Ахирисеб гъезда гьоркъоб ккараб рагъ букІана, «БугІас» абун цІар тараб. Гъебги ккана Аварасул ۞ гъижра гъабилелде дагъал цересел саназда. Гъев рагъулъ ГІарабиязул гемемерал бутІрул, чІахІиял гІадамал чІвана. Гъев заманалда ГІарабияздаги ягъудияздаги гьоркъоб рагъ кканщинахъе ягъудияз ГІарабиязе хІинкъаби кколел рукІана. Гъез абулел букІана: «Гъанже цо авараг вахъине заман щун буго, нижеда гъев Таврат-Инжилалда рекъон лъала, ниж гъесда нахърилъѝине руго, гъесда нахъги рилъѝун, нужеца нуж, Падил ва Ирамил къавмал гІадин, гъуризеги руго», - абун. Падил ва Ирамил къавмал гІадин чІвазе ругІлан абиялѝе гІиллаги: гъезул тІахъазда хъван букІана ахирзаманалда вахъарав аварасул гъабулел гІадамал мушрикунал чІвазе ругІлан абураб жо. Мадинаялъул агълуги, Падил ва Ирамил къавмалго гІадин, мушрикунал (хъанчие лагълѝи гъабулел гІадамал) рукІиналъ абулел букІана ягъудияз гъедин. Гъединал харбаз Мадинаялъул ГІарабиял кантІизарулел рукІана ва гъезулъ баккулеб букІана, цІияв авараги вачІун, гъесда нахъги рилъѝун, цолѝизе бокъиялъул хъул, гъира. Гъедин ТІадегІанав Аллагъас Мадинаялъул агълу хІадур гъабуна МухІаммад авараг ۞ къабулги гъавизе, гъесда нахъги рилъѝине, Мадинаги букІине гъесул гъижра гъабураб ватІанлѝунги дунялалъул рахъ-рахъазде исламалъул чІорал риччалеб бакъ баккулеб бакІлѝунги.

Аллагъас ۞ исламияб диналъул бакъги дунялалѝе гвангъизабун, купруялъул бецІлѝи ракъалдаса тІагІанабегги. Амин.

батулеб буго. Масала, Франциялъул, Англиялъул, Германиялъул, Бельгиялъул, Голландиялъул востоковедаз хъвараб жо цоцазда данде ккураб мехаль, цояз чІезабураб жо цояс биххизабулел буго. Цояз гъечІилан абулел жо кІабилес бугилан абулел буго», - ян. Гъев ккола БакътІерхъул бусурманал гурел хъвадарухъаби жалго мукІурлѝун бицунев хІакъикъат. Маккаядла гуреб, Мадинаялъул агълуялъ МухІаммад ава-

АВАРАГАСДА ٱ ГЫКЪАНА БИЦУНГО ЛЫКИАБ ХІАЛТИИ (МАХЩЕЛ) ШИБИЛАН. ГЪЕС АБУНА: «ГЪОРЛЪ ХІЛЛА-РЕКИКІ, ХІАРАМЛЫИ ГЪЕЧІЕБ ДАРАНГИ ЧІЯСЕ ЖИНДИРГО КВЕРАЛДАЛУН ГЪАБУРАБ ХІАЛТИИГИ БУГО», - ЯН (АХІМАД, БАЗЗАР, ТІАБАРАНИ)

ВАГІЗА

Дин насихат буго (Хіадис)

РУБРИКА БАЧУНЕБ БУГО

Яхія-хіажи
МУХІАММАДОВАС

Шивав инсанасул батіи-батияб буклуна члужуялгулун гъабуреб хъвади. Жиндир хъвади шаригталдаго борциного глумру тламулев чияс члужуялгулун гъоркъоблѣи гъабуреб жиндирго нафсалда берцин бихъухъе. Лъади хинкъизайи, бокъа-бокъараб гъабизе гъей тлами, гъелда себе жиндирго бахларчилѣи гъуватги бихъизаби цоцоязда члужилѣун бихъула. Цогидазин абунѣи, галхуда кваназе ахлараб барти глдин, бокъа-бокъараб гъабизе йиччан тола жиндирго члужу. Гъелѣие глорхълѣа борчлараб клудолѣи гъабуреб, глорхълѣа рорчлараб, черх къватлѣи лъолел модаби гъаруниги, гъелда тлад рекъон члола.

рохизарула ва авадан гъарула. Ссалат-салам лъеяв Аллагъасул ٱ Расуласги гъабуреб жиндирго руччабулун махсаро.

Аллагъ ٱ разилъаяв Анас-асхлѣабас абунѣи: «Ссалат-салам лъеяв Аллагъасул ٱ Расул вуклана жиндирго руччабазе бицунго аваданав чи», - абун (Баззар).

Цоги хлѣадисалда абуреб буго: «Бицун иман камилав муъминчи бицунго глѣмал-гъабиглат берцинав, жиндир агълуялда бицунго гурхлѣулев чи вуго», — абун. (Бухари, Ахлѣмад).

④ Члужу цлѣкъго гогъдарилѣб хлѣалѣл, гъелѣул гъабиглат пасалѣулев куцалѣл, тлѣбанго гъей ездун, гъелѣие бокъа-бокъараб гъабунги вуклино.

Шаргалдаги глѣкълуялдаги рекъоларѣб, мункараб жо бихъараб заманалда, ццида-хина, гъедин гъеб толѣреблѣи лъѣзабила. Дур члужуялѣул нафсги дурго нафсалда рѣлѣлѣараб буго, батлѣлѣи гъецо. Нафсалѣул мисалги чодул мисал буго, байбихъудаго члорхълѣа къан чѣзабуни, мутиглѣизеги мутиглѣулев, биччан тани, захлѣмѣизеги захлѣмѣулев.

Къокъго абунѣи, глѣдлуял-далѣун буго

Гъаб заманалда глѣмерал бихъиназ гъабуреб, рекъеблѣе ишлѣун ккола, жиндирго гъудулѣаби, гъалмагъзабиги рачун рокъове вачлин, цинги столалда нахъа глѣдорги члун кванѣа-гъекъолел, кеп къабуреб руклуна гъел, черхги себе лѣун гъесул члужуги ясалги руклуна квен себе лъолел ва нахъе босулел, бихъиназда чере свердулел. Гъединго рекъеблѣе пишѣлѣун ккола, члужуги ячун цо чи жиндирго гъудулѣасухъе ин, цинги клѣязулго руччабиги гъал жалгоги цо столалда нахъа глѣдорги члун, кванѣа-гъекъон, махсаро-хочлѣалда члѣй. Гъединго шаригталѣл бѣцуларо хлѣжалѣи гъецо бѣзаралда, къватлѣада члужу йиклѣа, ясал руклѣа свердизе риччан тей, члужулараб рѣлѣл, черх бахчуларѣб формаги рѣлѣун руччаби рокъосѣа къватлѣире рахъин. Квешал глѣламатал загъирлѣун хадусаги берал къан-щун, бихъичлѣеб ххвел гъабун члѣйги бѣццараб гъецо. Гъединал члѣгазе Аллагъас ٱ наглана къолилан буго.

⑥ Напѣкъѣа-кисватѣлѣулѣл, члужуялѣе къолѣб жоялѣулѣл

к ъ в а -

зѣги лъѣзабизеги. Тладаб жо лъѣзабизе глѣлимчѣисухъе инѣ члужу гъукъизе росѣсе глѣарамаб буго, жинцѣа цлѣхон гъелда малѣулев гъецолини. Къуръаналда абуреб буго (магнѣа): «Ва гъал муъминзаби, нуѣѣѣа нуѣѣѣа нуѣѣа агълуги цлѣне жинца глѣдамалги ганчлѣлги руклулѣб жуѣахлѣулѣл цлѣялѣдѣаса», - ян. (Сура «Ат-Тѣхрѣим», аят 6).

⑩ Цоялдѣаса цлѣкклѣларѣл лѣудби ругѣв члѣяса гъезие квен-тлѣх, рѣлѣл-хъит, напѣкъѣа къеялѣулѣги, гъелгун сордо баялѣулѣги ращѣлѣи гъабизе тладаб буго. Жѣкъѣа цоялда асклѣоб сордо борчлѣани, хадусѣб клѣабилѣлда асклѣоб борчлѣила. Жиндир ирга щѣвчлѣй члужуялѣухъе сардилѣ инѣ хлѣарамаб буго, глѣцлѣго гъей хинкъараб унтулѣл йигѣб мехѣлѣ хулѣун. Клар цлѣкклѣараб иш гъецолини, къадги инѣ бѣгуларо. Цлар тлѣамиялда, ятлѣа гъѣийялда хинкъун цоялѣл разилѣи къуни цогидѣа члужуялда

РОСАС ЧІУЖУЯЛЪУЛГУН ГЪАРУЛѣЛ ГЪОРКЪОРЛЪАБАВУЛ АДАБАЛ

Бицунго лѣиклѣаб, рос-лъѣадуѣе клѣязеги пѣйдаѣа хъѣадилѣун рикклѣуна, исламѣяб дѣиналѣул цлѣдирабаздаги лѣун, гъелда борцун гъабуреб хъѣади. Шѣйин абунѣи, исламѣяб дин ккола инсанасул аслиѣаб тлѣабиглаталда рекъон колеб, глорхълѣа борчлараб жо кинаблѣаги рахъѣлѣл биччаларѣб Аллагъасул ٱ нух. Гъединлѣидѣал члужуялѣулгун гъабуреб гъоркъоблѣи исламѣяб шаригталдаги борцун гъабуреб чи кѣдаго мѣкъѣса кколѣро.

Гъанѣса гъоркъѣхун рѣхѣсѣин исламѣяб дѣиналѣл росѣдѣаса тлѣалаб гъабуреб хъѣада-члѣвадѣялѣул цо-цо адабал.

① Члужуялѣулгун берцинав хѣсият хлѣлѣизабѣла, гъелѣул зарѣл бѣччулѣвѣлѣун вукли-на, гъелѣл абуреб захлѣмѣулев раглинѣи, гъабуреб пишѣниги, гъапулѣлѣун, тлѣаса-мѣасаго тѣла, шаргалѣул глорхълѣодѣаса борчлараб жо гъабичлѣблѣан замѣанѣялѣл. Гъезул глѣкълу тлѣадагълѣялѣа гурхлѣл гъабѣла.

Къуръаналда буго (магнѣа): «Нуѣѣѣа руччабазулгун лѣиклѣабщинаб жоялѣдалѣун берцинав гъудулѣлѣи гъѣеб», - ян. (Сура «Ан-Нѣсаъ», аят 19).

② Гъей берцинго мутиглѣлѣун йигѣлдѣаса гъейгун дагбѣдилѣаро, гъей ятлѣа гъѣйларо, гъелѣие къѣварилѣи гъабѣларо.

Къуръаналда абуреб буго (магнѣа): «Гъел нуѣѣѣе мутиглѣлѣани, гъѣзда тлѣаде нуѣѣѣа нухѣл рѣлагъугѣе», - ян. Ай гъезулгун дагбѣа гъабизе, гъел рѣхѣизе лѣугъунѣе. (Сура «Ан-Нѣсаъ», аят 34).

Ссалат-салам лъеяв хѣрияв Аварагѣс къѣо-мѣх лѣиклѣ гъабуреб хлѣжалда васѣят гъабуреб: «Нуѣѣѣа руччаби къѣварѣд гъаругѣе», - абун (Муслим).

Хадур ругѣзе дарслѣун буклине, гъѣсги жиндирго руччабул зарѣл бѣччулѣб буклѣа-на, гъѣв гъезул заглѣплѣялѣа гурхлѣулев вуклѣа-на. Аллагъ ٱ разилъѣяв Анас бѣну Мѣликиѣа бѣцѣана: «Ссалат-салам лъеяв Аллагъасул ٱ Расул вуклана киналго глѣамазда гъоркъѣв лѣимѣалаздаги руччабаздаги бицунго жив гурхлѣулевлѣун», - абун (Муслим).

③ Глѣцлѣго гъезул зарѣл бѣччѣялѣа къѣкълѣун члѣларо, гъоркъѣо-гъоркъѣоб гъезулгун махсаро гъабѣла, гъелѣл гъезул раклѣл

зѣб-ракъго бахъун члараб, глорхълѣа борчларабщинаб жоялѣул глѣадѣтги буго глѣксалде сверулев, гъединлѣидѣал члужуялѣулгун хлѣл рекъѣзабѣялѣулѣл гъоркъѣохъѣб къѣагѣда цлѣунѣзе ккѣла. Тлѣбанго гъелѣул хлѣл пасалѣулев куцалда, гъелѣл гъѣбу-гъѣабуреб

жоялда тлѣад рекъон члѣезеги бѣгуларо, цлѣкъго къѣваклѣизабѣзѣян, глѣксалда гъабѣзѣянги лѣугъун, гъей захлѣмѣатаб хлѣлалде ккѣзѣйѣизеги бѣгуларо.

Кинабго жоялѣулѣл хлѣкъѣаб рахъ тлѣаса бѣщѣла, гъезул квешлѣялѣдѣасаги цлѣуни гъабѣла, гъезул макру цлѣкъ клѣудѣяб буклуна, гъезул глѣмерѣселги хъѣчлѣал, хѣхдарулѣл, хѣсият тлѣадагъѣл руклуна. Гъелде тлѣадеги, гъел раклѣ заглѣпѣлѣлги руклуна. Гъединлѣидѣал гъезул раклѣ заглѣплѣялѣа дѣнде гурхлѣлѣги, махсароги, калам гъуинлѣи глѣлѣизабѣла. Гъезул тлѣадагълѣи-соглѣялѣа дѣнде сѣясѣтги хъѣчлѣлѣи глѣлѣлѣизабѣла. Рос вуклине ккола унтуда рекъон дару хлѣлѣлѣизабѣулев, лѣбѣлав, гъунар тлѣоклѣав тохтурѣсѣа рѣлѣлѣун.

⑤ Хлѣарамаб пишѣялѣде цлѣлѣл глѣламатал члужуялѣулѣл загъирлѣулѣл рѣуни, гъел рѣхъичлѣеб ххвел гъабунги члѣзе бѣгуларо рос. Расги гурѣб жоялда сверухъѣл щѣкдарилѣлѣл, васѣасдулѣвѣи вуклине бѣгуларо. Гъѣб клѣябго рахъ какараб буго, гъоркъѣохъѣб хлѣл цлѣунѣзе ккѣла. Ссалат-салам лъеяв Аварагѣс гъукъѣана ургъунго сардилѣл квѣтлѣларѣл глѣужѣз члужуялда тлѣаде хъѣвѣдун, гъелѣул хѣяналѣѣаби рѣлагъѣизе лѣугъун (ай цо хѣсаб, раклѣчѣолѣб глѣламат гъецолини).

рилѣи ва къарумлѣи гъабѣларо, икрапчѣлѣи биччаларо, гъоркъѣохъѣб хлѣл члѣзабѣла.

Къуръаналда буго (магнѣа): «Мун глорхълѣа ун барахъунги цѣге, глорхълѣа ворчлун квер глѣлѣилѣунги вуклунѣе, ай икрапѣлде кколѣб хлѣлалда кколѣрѣб баклѣлде боцѣи рѣхун», - абун. (Сура «Алѣ-Исраъ», аят 29).

Тѣрмѣизѣяс бѣццараб хлѣадисалда буго: «Нуѣѣѣа бицун лѣиклѣав чи жиндирго агълуялѣе бицунго лѣиклѣав чи вуго», — абун.

Цоги хлѣадисалда буго: «Цѣ дѣнар Аллагъасул ٱ нухѣа хѣзабураб, цѣги дѣнар лагъ тархъѣизе глѣло хѣзабураб, цѣги дѣнар мѣскинчѣясе саѣакъѣялѣе къѣураб, цѣги дѣнар дурго агълуялѣе къѣураб дѣнде ккѣуни, гъезул бицун кири цлѣкклѣараб дурго агълуялѣе къѣураб буго», - абун (Муслим).

Живго вѣтлѣаго члун кванѣчѣого, члужу-лѣимѣалгун цадахъ цо кванѣл сурпѣялѣа нахъа глѣдовѣги члун кванѣзѣеги лѣиклѣаб буго, гъедин кванѣлѣе рукъѣлѣул агълуялѣе мѣлаикѣзабѣз лѣиклѣаб дуглѣа гъабѣулилан буго. Тлѣоклѣараб квен, сверухълѣялѣа мѣскинѣзаби рѣтѣани, гъѣзие саѣакъѣаде къѣян члужуялѣде амру гъабѣзѣеги рекъѣараб буго. Росул разилѣи буклин лъѣанѣани, жинцаго члужуялѣл, изну тлѣалаб гъабѣчѣого, къѣезеги бѣгуларо.

⑦ Парѣкъѣи бѣчун, рѣба хлѣлѣлѣизабун, бѣкъун, бахъун щѣараб глѣрѣцѣудѣлѣун члужу хъѣхъѣизеги хлѣарамаб буго.

Исламѣлѣул байбихъуда, рукъѣлѣул бѣтѣлѣргѣанчи маглѣшат гъабѣзѣе къѣватѣивѣе вахъунаго, члужуялѣги ясазги гъѣсѣа гъарулѣб буклѣана, хлѣарамаб баклѣлдѣаса дуѣа нѣже глѣраѣц бѣчлунѣе, ракъунги, къѣчѣонги, рѣтлѣлѣкъѣоги руклине нѣжеѣа клѣла, амма хлѣарамаб жоги кванѣн жуѣахлѣулѣл цлѣ хлѣхъѣезе нѣжеѣа клѣларѣян абун.

⑧ Черх себе лѣун, гъуин-махлѣл рахъѣина-рун рукъѣлѣул руччаби хъѣвѣдѣизе тей бѣхъинчѣясул глѣйѣб буго. Гъѣсѣдѣа Къѣямѣасѣб къѣоялѣл гъѣб киналѣухъѣго жаѣаб тлѣалаб гъабѣзѣе буго.

Хлѣадисалда абуреб буго: «Нуѣѣѣа щѣивѣа вѣхъ вуго, гъѣс жиндир рѣхъѣадул жаѣабѣи къѣезе буго», - ян (Бухари, Муслим).

⑨ Росѣсѣа тлѣадаб буго члужуялѣа имѣан-исламѣлѣул, кѣкил, хлѣйѣзѣлѣул, хлѣлѣл- хлѣрамлѣялѣул ахлѣкамѣл малѣизе. Жинѣа лъѣлѣб батѣчѣони, лъѣлѣсѣдаги гъѣкъун, цинги малѣила. Малѣулев гъѣчѣони, жѣйго члужу инѣ глѣлимчѣясѣа асклѣе лъѣчлѣеб жо цлѣхе-

асклѣоб

жинѣе кколѣл сардал рѣрчѣизе, гъелѣлѣун рос хлѣрамлѣялѣдѣаса вахъун кколѣро, глѣцлѣго гъѣлѣие бѣкъун, раклѣ разилѣун, ихтиѣар къуни гурѣни.

Хлѣадисалда буго: «Клѣго члужу йѣгѣв чи цѣйѣги тун цогѣдѣлѣдѣхун гъѣтлѣани, Къѣямѣасѣб къѣоялѣл гъѣв тлѣаде вахъуна, цѣяб хъѣбѣлѣи гъѣтлѣун», - илан (Тѣрмѣизѣ).

⑪ Члужуялѣул себе букларѣлдѣаса глѣамѣл хѣсѣани, мутиглѣлѣизе инкар гъабѣуни яги как тѣани, яги тлѣалаб гъабун хадуса росѣсул тлѣлабѣлѣе инкар гъабѣуни, росѣс Къуръѣан хлѣадисалдѣа вагѣза гъабѣла гъей кантѣлѣизѣулев, гъелѣие буклунеб хлѣкъ-хлѣсабѣлѣул бѣцина. Кантѣчѣони, бусѣн батлѣа гъабѣла, яги гъелѣдѣхун мугъ сверун къѣжѣила, гъѣб мехѣлѣги кантѣчѣони, ихтиѣар буго члужу юхѣизе. Амма юхѣизе бѣгуларо ракъѣа бѣкулѣрѣдѣухъѣл, бѣ баккулѣрѣдѣухъѣл, ругъун лъѣолѣрѣдѣухъѣл, гъурмаѣа къѣабѣзѣеги хлѣарамаб буго, мутиглѣлѣун хадуса себе ккѣараб жо клѣчѣон тѣезеги тлѣадаб буго.

Росѣсул кинаблѣаги ихтиѣар гъѣчѣо жив бѣхъинчи вугилѣан, бахлѣрчи вугилѣан, къѣватѣав вугилѣанги абун, члужуялѣе кинаблѣаги рахъѣлѣл къѣварилѣи гъабѣзѣе. Вагѣзѣеги къѣабѣзѣеги ихтиѣар буго, глѣцлѣго маслѣхлѣат бугѣни, дѣиналѣе глѣолѣлѣун, квешлѣялѣдѣаса цлѣунѣялѣул мураѣдалда, амма ихтиѣар гъѣчѣо къѣабѣхлѣл, глорхъѣи бахарѣл раглѣабѣзѣадулѣун вагѣзѣе.

Къуръаналда абуреб буго (магнѣа): «Руччабазда асклѣор росѣсѣз цлѣунѣзе тлѣадал хлѣукъѣкѣал ругѣо, росѣсѣзе руччабаз цлѣунѣзе тлѣадал хлѣукъѣкѣал ругѣлѣго глѣдин», - абун. (Сура «Ал-Бѣкъѣарат», аят 228).

Цо-цѣо ислам бѣчлѣчуларѣл глѣамазда раклѣлде ккола, исламѣлѣл члужуялѣа къѣабѣзѣе ихтиѣар къѣй гъей хлѣкъѣир гъѣйи кколѣлан. Гъѣзда бѣчлѣчулѣеб гъѣчѣо вагѣза-насихлѣат гъабунги кантѣчѣей, бусѣн батлѣа гъабун хадусаги кантѣчѣей гъей члужуглѣаѣналѣулѣл члараб квешлѣи нахъѣ инѣабѣзѣе глѣло дѣнде хлѣлѣлѣизабѣулев дару гъѣб буклин.

Хлѣкъѣкѣѣаталда исламѣлѣл руччаби къѣварѣд гъѣрѣизе рѣччаларо. Глѣадада гурѣлѣул ссалат-салам лъеяв Аварагѣс хѣвилѣл лахлѣзѣатѣулѣл вуклѣагоги руччаби къѣварѣд гъаругѣян васѣят тѣараб. Шарглѣяб замѣан буклѣарабѣни, кколѣрѣб баклѣлда члужу къѣварѣд гъѣюлев члѣясе шариглѣлѣл глѣдлу гъабѣла-ан, шариглѣлѣлѣл жѣкъѣа гъабѣчѣонѣи, мѣтер ахѣрѣаталда Аллагъѣасѣи ٱ толѣро тѣамѣхлѣ гъабѣчѣого. Зулму Къѣямѣасѣб къѣоялѣул бѣцлѣлѣабѣзул цѣяб кколѣлѣул, хѣсго гъѣб гъукъѣараб буго рукъѣлѣул агълуялѣе гъабѣзѣе.

Аллагъѣс ٱ Жив разѣяб хлѣлѣлѣа рукъѣлѣул агълу дѣнде бѣчѣине тѣвпѣкъ къѣеги! Амин!

ХІАДИС

ЩИВ ЧИ ВУГОНИГИ НАЛЪИ БОСУН ВА ГЪЕБ НАХЪБУССИНАБИЛАРИЛАН НИЯТГУН, ГЪЕВ АЛЛАГЪАСДА ﷺ
ДАНДЧИВАЛА ЦІОГЪОРЛЪУН (ИБНУ МАЖАГЪ, БАЙГЪАКЪИ)

ДЕРЕЦ

РУБРИКА БАЧУНЕБ БУГО

Жаддун
НАСИХИИЦА

наро», – йилан жаваб кьола эбелалъ. «Гъедин батани, Гъев цІакъ свакан вукІунев ватилагури?» – ян гъикъула жеги Палица. «Гъебги Гъесие хасиятаб гъечІо. Гъев пашманлъуларо, свакаларо, къижуларо, свадизецин свадуларо», – ян букІана эбелалъул жаваб.

Палие дарсал гъаризе эбелалъ кумек гъабуллеб заман букІана сардил кватІараб гІуж. «Эбел, дун свакан вуго, къижизеги бокъун буго», – ян абуна васас. «Батани, а, дир вас, къижизе. Аллагъас ﷻ лъикІал макъабиги ритІилел ратила дуге», – ян абула эбелалъ. «Аллагъ ﷻ къижун вукІунарищ, эбел?» – ан гъикъула Палица, бусадул ретІел ретІунаго. «Къижуларо, дир вас. Аллагъ ﷻ къижуларо, Гъес кваналаро, гъекъоларо. Гъесие гъеб хІажат букІу-

Суалал-жавабал

– Аллагъ ﷻ свакалеб Падат букІунищ?
– БукІунаро.
Киданиги свакаларо.

– Шайха Аллагъ ﷻ къижуларев?
– Гъесул гъелде хІажалъи букІунаро.

Эбелалъул гъари-дугІа

Мун сваканищ, дир вас? Къижизе вахъа, Тамахаб къандалъо лъе ботІрода гъоркъ, Рихъуларищ зодор кенчІолел цІваби, Нилъее канлъи къун, хъвадулеб моцІги.

Мун вегизе вахъа, къижжа, дир гъитІич, Аллагъасе ﷻ шукру гъабудев вукІа. Гъесий ﷻ къижж гъечІо, Гъев свакаларо, Гъесул гъелде щибго хІажалъи гъечІо.

Я Аллагъ БетІерган, тІолгоязул Хан, Ракъазул ихтияр кодосев ПарччахІ!
Гъарула дир дугІа къабул гъабейн,
ТалихІкъиназдаса дир вас цІунейн.

ЛЪИКІАЛ ГІАМАЛАЛ

Шаргіялги шайтаниялги бертаби

РУБРИКА БАЧУНЕБ БУГО

КъурамухІаммад-хІажи
РАМАЗАНОВАС

(Цебесеб №12 (234))

5. Гъездасан ккола бертин гъаби. ХІадисалда буго: «**Цо гІиялъажо хъунги дуца бертин гъабе**», – ян. Шаргіяб бертин букІуна, бихъинал батІаго, руччаби батІаго данделъун, аваданал, рохарал харбал рицун (хІарамлъи жубачел), бихъинал жалго, руччаби жалго къурдун, цоцада баркун, бахІаразе лъикІаб дугІа гъабун, рохел загъир гъабун, хІарамаб музыка гъорлъ гъечел, хІарамаб калам гъорлъ гъечел кучІдул ахІун, къисаби рицун. Гъаб заманалда гъарулел гІемерисел бертаби абун, (масала, руччаби-бихъинал цоцалъ журан къурдун, кучІдул ахІун, гъекъолдун, тІоритІулел) шаргіяллъун кколоро, шайтаниял ккола. Гъединаб берталъ кқарабщинаб гъекъолди, хІарамлъи, къваригІел гъечлеб калам, чияр бихъинал ва руччаби цоцахъ балагъи – гъеб киналъулго хІарамлъи гъединал бертаби гІуцІараздеги бачІуна. Гъедин гъабураб ригІиналъулъ баракатги букІунаро, лъикІаб наслуги къанагІат лъугъуна.

6. Берталъе мискин-пакъирзаби ахІи. ХІадисалда буго: «**Бищун квешаб тІагІам, жинде бечедал ахІун, мискинал ахІичІого толеб бертадул тІагІам буго**» (Бухари, Муслим).

7. АхІараб бакІалде берталъе ин. ХІадисалда буго: «**Нужер цоая берталъе ахІараб мехалъ, гъениве а абе**», – ян (Бухари, Муслим). Амма берталъе ине тІалъула, шаргіяб къагІидаялда гъабудеб бугони, шайтанияб къагІидаялда гъабудеб бугони, гъеб берталъ гІахъалъизе хІарамаб буго, гъеб бертин вацасул, васасул – лъил батаниги.

8. Лъимал гІемер гъари. ХІадисалда буго: «**Нужеца никахІ гъабе нуж гІемерлъизе, дун нуж гІемерал рукІиналдалъун Къиямасеб къоял цогІдал умматаздаса чІухІизе (вохизе) вуго**», – ян (Ибну Мардавиягъ, ГІабдураззакъ). ХІатта рехараб лъимералдалъунцин чІухІизе вугиланги хІадис буго (Байгъакъи). Гъельие гІоло лъимер гъабудей чІужу ячинеги суннатаб буго, гъединайги лъала гъельул тухумалъул хал гъабун.

9. Росас чІужуялда цебе жиндирго хІакъ тІубай. Гъеб хІакъги щибин абун, гъей хъихъи, кваназе къей, ретІине къей, гъельие къварилъи гъабичІого, гъелдехун гъуинго вукІин, гъей хІарамлъиялдаса цІуни, гъелда лъазе кколел шаргіял ахІкамал малъи,

гъельие кинабго рахъалъ хІалкІ-вараб лъикІлъи гъаби. ХІадисалда буго: «**Бищун иман камилаб муъминчи бищун хасият берцинав муъминчи вуго**», – ян (Тирмизи, Ибну ХІибан).

ХІадисалда буго: «**Нужер бищун лъикІав жиндир агІуялъе бищун лъикІав вуго. Дунги нужер бищун лъикІав вуго дирго агІуялъе**», – ян (Ибну Мажагъ).

10. Бусурманай чІужу хІакъир гъаюнгутІи. ХІадисалда буго: «**Муъминчиас муъминчІужу хІакъир гъаюге, гъесие гъельул рихараб цо хасият батани, цо хасият бокъулебги батула**», – ян (Муслим).

11. ЧІужу росасе мутІигІлъи (хІарамаб гуреб ишалъулъ). ХІадисалда буго: «**Ший чІужугІадан ятаниги щуябго какги бан, хІарамлъиялдаса черхги цІунун, жиндир росасеги мутІигІлъун, гъей алжаналде лъугъина кинаб нуцІихъан бокъаниги**», – ян (Ибну ХІибан). Жеги хІадисалда буго: «**ГІадамас гІадамасе сужда гъабизе бегъу-**

вукІаго, гъесул изнуялдалъун гурони. Гъев разилъулелъи лъани, изну тІалаб гъабичІологи бегъула гъель кІал квезе. Росасе беццараб буго чІужуялъе суннатаб кІал квезе изну квезе.

15. Росасулизу гъечІого чІужу рокъоса къватіе яхъунгутІи. Цо чІужугІаданалда сапаралде унаго росас абун букІун буго мун рокъоса къватіе лъугъунгеян. Цинги гъельул эмен унтун вуго ва хун вуго, гъеб мехалъги чІужу росасул амруги тІубан рокъой чІун йиги. Гъебмехалъ МухІаммад Аварагас ﷺ гъельухъе чи витІун вацІун вуго гъелда рохел бицине, мун росасе мутІигІлъун чІей сабаблъун Аллагъас ﷻ дур хварав инсул мунагъал чуранилан (Табрани).

16. Рос хвараб мехалъ, чІужуялъ ункъо моцІги анцІго къоялъ чІегІер бай. Гъеб заманалда гъей чезе ккола рос холаго йикІараб рокъой. Чара гъечлеб жоялъе гурого къадцин рокъоса къватіе яхъине бегъуларо гъей, амма кий йигониги, гъей къаси сордо базе тІадкоссине ккола. ЧІегІер баялъл заманалда цогІида-синалъул хабар гъабизецин гъельие хІарамаб буго. Гъей гъаризе яги ячинелъл гъелдехун хабар гъабизеги хІарамаб буго. Гъеб заманалда берцинлъизайизеги, къачІа-кІатІазеги, черхалда гъуин-махІал гъаризеги гъельие хІарамаб буго.

17. ЧІужу росасда данде гаргадунгутІи, лъималазде семунгутІи. ХІадисалда буго: «**ЧІужугІаданалъ росасе кІалалъ гІакъуба къураб мехалъ, гъесул ахираталда йигей хІурулгІиналъ абулила, мун Аллагъас ﷻ чІваяй, дуца гъесие къварилъи гъабуге, гъев дуда аскІов гІемералъ хутІизе гъечІо**», – абун. (Тирмизи, Насаи).

Къокъго абун, чІужу йикІине ккола жиндирго рукъалъл ишалде, Аллагъасе ﷻ тІагІат гъабиялде машгъуллъун; росас рокъобе бачІараб жоялда, дагъаб бугониги, разилъун; кидаго росасул разилъи тІалаб гъабудейлъун, лъималазул тІалаб-агъаз гъабудейлъун, гъезда как-дин малъулелъун. Гъель жиндирго гІагарлъиялдасаги цере гъаризе ккола росасул гІагарал чагІи. Росасул вац, гъесул вацасул васал, гъесул инсул яги эбелалъл вацал чІужугІаданалъе махІрамиял кколоро, гъелгун гъей халвалталда данделъизеги бегъуларо, гъезда гъоркъоб пардавги букІине ккола. Гъединго чІужуялъ, гъелда тІадаб гъечІониги, рокъоб гъабун бажарулел хІалтІи, росасде тІамун течІого, жинцаго гъабизе рекъараб буго.

ЩИВ ЧИ ВУГОНИГИ ЖИНЦА ЛЪАБГО ЯС ГІЕЗАЮН (ИСЛАМАЛДА РЕКЪОН), ГЪЕВ АЛЖАНАЛДА ВУКИНА ВА ГЪЕСИЕ БУКИНА АЛЛАГЪАСУЛ ۞ НУХДА, КЪАД КІАЛ ККУН, КЪАСИ ГІАБАДАТ ГЪАБУН, ЖІГЪАД ГЪАБУЛЕВ ЧІЯСЕ ГІАДАБ КІРИ (БАЗЗАР, ТІАБАРАНИ)

ХІАДИС

КІИКЪОГО ХІАДИС

АНЦІАБИЛЕБ ХІАДИС

Жиндаса Аллагъ разилъаяв Абугъурайратидасан бицана Аллагъасул ۞ илчияс абунилан: «Хіакълъунго Тіадегланав Аллагъ ціакъ лъикіав, ваціціадав, мукъсанлъи гъечлев вуго. Гъев Аллагъас ۞ къабул гъабуларо лъикіаб, баціціадаб гіамал гурони, ай рияъалдаса, чіухіаялдаса, пасалъиялдаса баціціадаб», - ан.

Баціціадаб гіамалалъухъ ва хіалалаб ризкъи тіалаб гъабиялъухъ гурони кири хъваларин абураб магна буго гъелъул. Хіакълъунго Аллагъас ۞ муъминзабазде амру гъабун илчизабазде амру гъабураб жоладълъун.

Тіадегланав Аллагъас абуна: «Я гъал халкъалъухъ ритларал илчизаби, нужеца кванай хіалалаб, баціціадаб ризкъи, нужеца Аллагъасда ۞ аскіоб лъикіаблъун рикікълунеб гіамалги гъабе», - ян.

Гъединго Тіадегланав Аллагъас абуна: «Я гъал иман лъурал гіадамал, нужеца кванай Дица нуже къураб хіалалаб, баціціадаб ризкъиялдасан», - илан.

Цинги Аварагас ۞ рехсана жинца халатаб сапар гъабурав чи. Гъениб сапар рехсеялдалъун ишара гъабулеб буго хіалалаб, баціціадаб сапаралъ вугев чиясул дугла къабул гъабулеб букіиналде.

Гъев ритлухъ гъабулеб цоги хіадис буго:

«Лъабго дугла буго, щаклъи гъечіого жиндий жаваб гъабулеб: Жинда зулму гъабулесул, сапаралда вугев чиясул ва инсуца жиндирго лъимадуе гъабулеб», - ан.

Сапаралда вугев чиясул дуглаялъе жаваб гъабиги гъев ватіаналдаса рикікід, захіаматалда вугев чи вукіиналъ буго.

«Бетлералъул расги бетун, хучун, тіад лъураб хіуралъ кьерги хисизабун, сапаралда вугев чияс, кіяябго кверги цебе ккун, зобалазул рахъалдехун гъелги рорхун, абула: «Я дир Бетлерган, Дуца дие гъади-гъадианаб жо кье, Я дир Бетлерган, Дуца дун гъадианаб жоладаса ціуне», - ян. Гъелдасан бичічула, дугла гъабулеб мехалъ, какилъ хутіизегіан кверал рорхизе суннатаб букіин, какилъги, «Магъдина» ціалулеб мехалъ, Аварагасда ۞ нахърильлъун кверал рорхун кквезе суннатаб буго.

Цоги хіадисалда буго: «Хіакълъунго Тіадегланав Аллагъ чіагояв, ціакъ хирияв, сахаватав вуго. Кіяябго кверги борхун Жинда гъарараб мехалъ, гъев кіяябго квер гіиціго, чіобого, щибго жоги кьечіого нахъбусинабизе Аллагъ ۞ Жиндирго лагъасдаса нечала», - ян. Парабазул гідат букіана гъарулеб жолялъул, хіелулеб мехалъ, цо кідудияб амру тіаде бачіун гъев тіаса босеян гъарулеб мехалъ, кверал рорхулеб. Гъединлъидал какилъги, Аллагъасул ۞ кідодлъи гъан ва Гъесда цевеги чіун лагълъи гъабулеб букіин лъазабун, кверал рорхи суннатаблъун

гъабун: как бухиналъул «Аллагъу акбаралъулъи», гідове къулулеб мехалъги, гъениса тіаде ворхулеб мехалъги, тіоцебесеб «Аттахиййатудаса» тіаде вахъунеб мехалъги.

Дугла гъабулеб мехалъ Аварагас ۞, цин жаниса хъатал тіадехун гъарун, цин тіаса кверал тіадехун гъарун, кколел рукіана кверал цере. Гъелъул хіакълъулъ гіалимзабаз абуна, къваригіараб жо гъарулеб, гъев тіалаб гъабулеб мехалъ, ялъуни жеги ккун гъечел, амма кквезе бегъулел балагъал риччагеян гъарулеб мехалъ, кверал жанисеб рахъ тіадехун гъабун кквезе кколилан. Тіаса кверал тіадехун гъаризе бихъизабун буго, бакъ кквей, ракъдаллъи ккей, ціер бай гідал ва цогідалги гъезда рельеъларал балагъал ккун ругеб мехалъ, гъев хіал тіаса босеян гъарулеб мехалъ.

«Я Рабби», ай «я дир Бетлерган» абураб рагі хіадисалъул гемемер такрар гъабиялъ Аллагъасде ۞ кідудияб хіел-хіел букіин бихъизабун.

Хіадис буго: «Лагъас «я Рабби» абун ункъго нухалъ абураб мехалъ, Тіадегланав Аллагъас абула: «Дун духъ гъенеккун вуго, я Дир лагъ, дуца гъаре, Дица кьезе буго дие дуца гъарараб жо», - ян.

Гъелъин гемемерисел Къуръаналда ругел дуглаби «раббана» - «нижер Бетлерган» абун байбихуел ругел.

«Гъес гъарула, гъесул кваналеб жоги хіарамаб букіаго, гъесул гъекъолеб жоги хіарамаб букіаго, гъесул ретлунеб жоги хіарамаб букіаго, хіарамаб жоладълъун жив глунги вукіаго, кинха жаваб гъабилеб гъедин вугев чиясе, гъесие жаваб гъабуларо-гури». Гъелдасан бичічула хіарамлъиялдаса ціуни дуглаялъе жаваб гъабиялъе шарті букіин. Дуглаялъе жаваб гъабиялъе гъел гурелги шартіал руго:

- Хіалалаб, баціціадаб жо гурони, хіарамаб жо кванангутіи;

- Жиндирго дуглаялъе жаваб гъабиялда ракічун, гъев якъинго лъан вукіин;

- Гіагарлъиялъулгун рахіму къотлуел, бусурбабазул хіукъукъал гіадада хвезарулел жал гъарунгутіи;

- Дугла гъабулеб мехалъ, ракі гъапулго буклунгутіи;

Хіадисалда абулеб буго: «Нужеца Аллагъасда ۞ гъаре, гъелъие жаваб гъабиліякъинго ракічунги руклун. Хіакълъунго Тіадегланав Аллагъас жиб махсаро-хочіалда бугеб, ай унго-унгояб къагидаялъ Аллагъасдехун ۞ буссун гъечіеб, гъапулаб рақалдасан бачіунеб дугла къабул гъабуларо», - ян.

Жаваб гъабиялъе гідегіел гъабунгутіи, гідегіи адаб гъечіолъи бугелъул.

Хіадисалда буго: «**Нужер цоясе дуглаялъе жаваб гъабула, гъев жавабалъе хехлъи тіалаб гъабичіони.**»

Дуглаялъул адабаздаса ккола гъев къабул гъабулел заманал тіаса рици. Масала, суждаялда вугеб заман, как ахіяялдаги къаматалдаги гъоркъоб бугеб заман, радал-къаси глужал, кіал биччалеб заман, арбагі къоялъ къадекакидаги бакъаникакидаги гъоркъоб заман, чара къотлун ціакъ хіажалъараб заман, сапаралда вугеб ва унтараб заман, ціад балеб глуж, рузман къоялъул къабулаб глуж ва гъ.ц.

Дугла гъабилелде какичури ва суннатаб как бай, кверал рорхи, тавбу гъабун, жиндирго киналго мунагъазе муклурлъи, ракі баціціадго букіин, черх, ретіел, чіолеб бакі баціціадго букіин, «Алхіамдулиллагъалда лъунги» Аварагасде ۞ ссалаталдалъунги байбихъи, бакъулъги ахиралдаги гъебго аби. (Гъаб хіадис бицана Муслимца.)

АСХІАБЗАБИ

(Цебесеб №12 (234))

Цинги дирго халкъалъухъ тіадвуссиндал, дида дандчівана вац Анис. «Щибха дуца гъабураб?» - ан дихъе ціехезе вачіана гъев. «Дица гъабураб иш ккана исламияб дин боси, - ян жаваб кьуна дица. - Ва дица гъев хіакъикъаталдаги ракі-ракіалъ гъабун», - ян тіадеги жубана. Дица гъел рагіаби абун рахъиналде Аллагъас ۞ гъесул рекелъе иман тіинклун, гъес абуна: «Дур диналдаса инкар гъабизе дир къасд гъечіо. Дицаги босулеб буго исламияб, хіакъикъияб дин», - ан. Хадуй нижеда аскіое щвана эбел. Гъейги исламалде ахлана нижеца. Эбелалъ абуна: «Дицаги нужер диналдаса инкар гъабизехъин гъечіо», - ян. Хадуй гъейги лъугъана исламалде.

РУБРИКА БАЧУНЕБ БУГО

Мариза Мухіамадовалъ

Гъев къоялдаса нахъе хъизаналъ ківахі тун тіадчій гъабун Гъифар тухумалъул халкъ Аллагъасде гіагарлъиялде ахіизе, гъезул гемемерисел бусурбабилъун лъугъинегіан. Ва гъез кинацаго байбихъана как бадеги. Бащдаб тухумалъ абулеб букіана: «Ниж нижерго диналда чіела, Аллагъасул ۞ Расул ۞ Мадинаялде вачіараб мехалъ босила исламги», - ян. Аварагас ۞ Мадинаялде вачіараб мехалъ, гъелги рачана исламалде. Расулас ۞ абула: «Аллагъ ۞ тіаса лъугъана гъифаритаздаса. Ислам босаразе Аллагъас ۞ лъикілъи кьуна (гъезда баракат лъуна)», - ян.

Бадралда, Ухлудалда, хъандакъалда рагъал ккараб мехалъ, Абузарр жиндирго къавмалда цадахъ вукіана, хадув Мадинаялде ана. Гъениве щведал, гъес Аллагъасул ۞ Расуласда ۞ гъарула хъулухъ гъабизе живги цадахъ вачеян.

Аварагас ۞ гъев жиндирго асхіабзабазда гъоркъове вачана. Абузаррие шун букіана, Аварагасда ۞ аскіов вуклун, гъесие хъулухъ гъабиялъул талихіги. Аллагъасул ۞ Расулас ۞ тіатун бихъизабун Абузарр цогідаздаса ціккікълун жиндие вокъи, гъев цеваглан гъави, гъесул ціккікълун хіурматти гъабулаан. Кіда Абузарр вихъаниги, гъес гъесул квер босулаан ва Тіагъаясул гъурмаде ракі-ракіалъул гъими рехулаан.

Аллагъасул ۞ Расул ۞ жиндирго Бетлерганасухъе индал, тіокіалъ жиндирго хважаинги гъечіого, муъминзабазул данделъаби кідудияв, хіакъав насихіатчи гъечіого хутідал, Абузаррида Мадинаялде вукіине ківечіо. Ритлухъав халиф Абубакаріл ва Фарукъил заманаялъ, Шамалдеги ун, гъенив глумру гъабун вукіана Абузарр. Пусман халифалъун ккараб мехалъ, Абузаррица глумру гъабула Дамаскалда. Гъенив вукіаго, Абузаррида бихъанабусурбабазулдунялалъулбугольиялде хъантіи букіин. Гъесие ціакъ данде кколороан гъев. Пусман бину Пафаница гъев жиндихъе ахіараб мехалъ, гъев уна Мадинаялде. Мадинаялдаги гъев

хікмалъизавуна гіадамазул дунялалъул бугольиялде бугеб рокъиялъ, гъезие гъев хиралъиялъ. Гъелда тіадеги, гіадамал рази рукіинчіо Пусманил къвариялдаса, гъесул кьурулареб витлунчиейлдаса. Пусманица гъесда абула Мадинаялда аскіоб бугеб цо гъитінабго росулъ, Рабузаялда, рещтіаян. Абузарр, гіадамаздаса ватіа тіун, тіолго дунялалъул рохелалдасаги (гіатилъабзадасаги) рикікълалъун, гъенив глумру гъабун чіола.

Аллагъасул ۞ Расуласго ۞ гідин, Абузаррицаги тіадчій гъабулаан, Ахираталде хъул лъун, дунял кіочон, гіададат гъабиялда.

Цо нухалъ гъесухъе вачіуна цо чи. Рокъове жаниве лъугъиндал, лъикі валагъизе лъугъуна гъев. Щибгіаги рекелгъеялъе жо батічлеб мехалъ, гъес гъикъула: «Я Абузарр, сундаса рекелгъей гъабулеб дуца?». Абузаррица жаваб кьола: «Нильер рукъ доба буго, нильер тіолго хіакъикъияб рекелгъейги доба букіине буго», - ян. Абузаррица ахираталъул бицунеб букіин бичічларав гъев чияс абула: «Дунялалда глумру гъабун ругебглан мехалъ рохелги рекелгъейги гъаб рокъобги букіине кколелъул нильер», - ан. Абузаррица абула: «Амма рукъалъул Хважаинас ۞ ниль гъанир толарелъул», - илан.

Цойги нухалъ Шамалъул гіамирас «дуюго хіажаталъе хіалтіизабеян» Абузаррие битіула лъабнусго динар гларцул. Абузаррица гъев гіарац нахъе битіула: «Аллагъасул ۞ лагъзадериде гъоркъов дидаса мустахикъав, дидаса хіажаталде ккарав чийиш ватічлев Шамалъул гіамирасда, дун гурони?» - янги абун.

Гъижраялъул 32 соналда гъев Жиндие ритлухъав, мутігів, напс ваціціадав лагъ Аллагъас ۞ Жиндихъе вачана. Аварагас ۞ гъесул хіакълъулъ абун букіана: «Абузарридаса ракі баціціадав чи я зобалазда, я рақалда вихъичіо», - ян.

ГЛАМАТАЛ

Ахир заманалъул галаматаал

Хириав Аварагас нилъее Цереккунго баян гъарурал, къиямасеб къо гларгъидал, ахир заманалъул ракизе ругел галаматаал лъабиде рикъула.

1. Лъугъун рахъарал галаматаал. Гъезул тлоцебесеб галаматаалъун ккола Мухаммад ﷺ авараглъун, Аллагъасул расуллъун вити, Байтул Мукъаддас бахъи, халиф Гусман чъвай, аслабзабазда гъоркъоб къал ккей, хаварижал раки, тладеяддаса тладе бечелъи цикиклин, ракъ багъариял гемемерал ккей ва гъел гурел цогидалги.

2. Нилъер заманалда ругел галаматаал.

Вакъфулъе къураб жо галамаз глицго жал бетергъанаблъун чезаби, лъиклал, тладегланал тлабиглазул къимат буклунгути.

1. Лъимал улбузухъ гленеккунгугли глadataб ишлун лъугъин. Рос члужуялъухъ гленекки. Хинкъадго, члужуялъ абунцинаб, диналда данде кколареб гъелъул хъулухъ тубалеб чилъун рос лъугъин.

2. Лъимал эбелалъухъ гленеккунгугли, инсуде чияр чиясдехун глалаб бербалагъи гъаби. Гъелдаго цадахъ гъудул-гъалмагъли цебеглан гъабун, гъезул рекелгъей гъабун, лъиклаб гъоболлхиялда гъел къабул гъари.

3. Исламияб гелму, Аллагъасе голо гурел, глицго жидеого пайда-хайиралъе голо тлааб гъаби.

4. Памал гъечел, къабихлаб хъвадичъадиялъул галамаз сиясат, хлакимлъи члалгъаде пайда гъечлого хлалтизаби.

5. Зулмуцаглазе рецц-бакъ, гъезул хлурмат гъаби цикиклин лъугъин, гъезул хлалгъабиялдаса, жалго цунизе руклиналъе голо.

6. Патун, бокъараб хлалалъ, батли-батлиял цларалги къун, гъекъолел-мехтулел жал хлалтизари.

7. Кечл-бакъан цебетлей, цадахъго цирахъарал бакънал рачунел алатал ракиго глдин. Къурдулел ружчабазул къадар хлаталдаса ун цикиклин.

8. Рибачилъи (тлад процентги лъун, налъуе гларац къун хайир боси) гларац баклариялъул нухлун лъугъин. Ришватал сайгъат хласабалда къабул гъари.

9. Члухи гъечел, намус-ял цунарал глаламал дагъли, саяхъ хъвади, хъахлбалъи гемемерлъи.

10. Гъалбадерие квен-гъекъел гурелги, рекелгъейлъе ружчабиги квей.

11. Эхеде рорхатал миначи раялъул рахъалъ галамаз къец бай.

12. Исламалъул къагидаялъ салам квей глицго лъалел-хъвалел галамазда гъоркъоб цунун хутли.

13. Тлабигиял балагъал цикиклин: ракъбагъари, лъим кланци глаламал.

14. Мажгитазул адаб тун, гъениб жаниб хъуй гъабун, дунялалъул хабар бицин.

15. Бича-хисиялъул иш цебетлей, тукабазда, базаразда даран-базарлъе бихъиназда цадахъго ружчаби эхети.

16. Тохлъукъего глалан хвей гемемерлъи.

17. Бацдаб черх баккарал ретел ретларал, глицлал ружчаби гемемерлъи, ай ретел ретаниги жал глицго ругел, гъорлъан черх бихъулеб, тлад реклараб ретел ретларал ружчаби гемемерлъи.

18. Божуда рекл гъаби халкъалда гъоркъоб глалаб ишлун ккей.

19. Магъари лъечлого гъарурал лъималазул къадар цикиклин.

20. Бихъиназде данде ккун, ружчабазул къадар цикиклин.

21. Цере лъиданиги кирниги рагличел Аварагасул ﷺ хладисал рицунел глаламал раки.

22. Парабазул ракъалда, тлабигияб куцалъ гурел, жидедаго галамаз гъарурал глорал, харибаклал гемемерлъи.

23. Аварагасул ﷺ аслабзабазул мисалалда галамал нахърилъунгутли, гъездаса мисал босунгутли.

24. Евфрат глоралда жаниб гемемераб месед бати ва гъел сабаблун гъенир ружларал чаглазул 99 процент цоцазулъ рагъулаго хвей.

25. Хижазальул ракъалдасан ца бачлин ва гъел риклкъаде бахин.

3. Жал ккеялъухъ галамал ралагъун чларал члахиял галаматаал:

Магъди вахъин, Джал вахъин, Писа ﷺ рецтлин, Яъжуж-Маъжуж (Пажуж-Мажужал) раки, моцл квей, бакътлержудасан бакъ бакки, ракъулта къватлибе Дабатул арз абулеб жанавар бачлин ва гъезда релъларал цогидалги.

Гъал киналго галаматазул хлакъалъул хабар нилъеда Къуръан-хладисаздасан лъала. Гъал ккезе ругел галаматазул хлакъалъул цебеккунго Аварагас нилъеда бицин гъесул мугъизат буго. Хириав Аварагас ﷺ бицахъе гъел киналго галаматаал лъугиналъ муъминчиясул якъинги цикиклина капуравги кантизаула.

НАКЪИТ

Гъалатлалги риттизарулаго

Соналдаса соналде цебетлеб буго галамазул яшав, цикиклин буго исламияб бичлчи ва гъелдаго цадахъ гемемерлъулел руго тлааб фарз борхизе – хлел гъабизе бокъаралги. Гъезул къадар цикиклинанган цикиклинел руго захлмалъабиги, къвакълулел руго законалги.

Хлелалъул хлалти тладе босун, гъел тлубазабулеб Динияб идараялъул отделалъул исана хлалти глцулел буго баттияб къагидаялъ, цересел соназул киналго лъиклал ва квешал рахъалги хласабалде росун. Гъел киналзулго бицине ниж дандчъвана хлелалъул отделалъул жавабиял хлалтлухъан Къурбандибир Пумараслабовгун.

-Къурбандибир, гъоркъиса хлелалде арузул Идараялда рази гъечел гемемерал ружлана. Тлоцебесеб гунтизабулеб глайб буклана жанир чолел баклал лъиклал гъечолъи. Нужеца щиб къимат кьолеб гъелъие?

-Ружлана гъединал галамал. Цо-цоял глалатал ружзал ккун ружлунги ратилла. Исана къотли-къаял гъаризе руго, цересел соназ ружларал гунгутлаби ккечлого ружкине яхги бахъун. Гъелъие нижеда цереккунисел къотлаби гъаризеги къвана. Амма гларабияз абухъе, 20-25 проценталъ исана ружзал хиралъизе бегъула.

-Подосан хлелалде унезул тлаабал кин тлуразаризе ругел?

-Гъоркъиса нижеца вакилзабитун ружлана Россиялъул, Азербайжаналъул (клиябго рахъалда) ва Сагудиязул таможнязда. Цереккунго таможнязул нухмалъулелгун къотли-къаялги гъарун ружлана. Гъел хлалтле хлажизабаз лъиклаб къимат къуна. Исана нижеца нухда ратулел таможнязде вакилзаби риттизе хларакат бахъизе буго. Гъезул масъала буго хлажизабазда буклунел низам бичлчизаби, гъезие хехго документал цезе кумек гъаби ва, къезе кколеб магъало бугони, гъелъул къадар бицин. Щибаб таможнялда ружлана жидейго гларац бахъулел гъоркъохъаби, нилъеда гъел хлукуматалъул низам лъангутлиялдаса пайдаги босун. Гъел низамал, таможнялъул бутлрузда гъикъун, лъазеги гъарун, гъел хлажизабазда бицун, бихъизабун, къезе кколеб къадар гларцул гурони кколаре-духъ, гъениб хлалти гъаби, гъелъул кумек хлажизабазе щвей буго вакилзабазда тлааб иш. Гъез цониги чиясул я документалда, я гларцуа квер хъвазе гъечло. Рақалде ккезе бегъиларо, нижер вакил векерахъдун, щивасул документал цезе кколи. Гъел хлалти гъабе нухмалъулел, гъезда кинабго вакилзабаз бихъизабила ва бичлчизабила.

-Санайил абулеб буклуна нилъер хлажизаби цо баклалда ружлиаризе кколи-

лан. Амма Маккалда, Парана магларда гъел щуцан ружлуна. Гъечлищ гъел суал роцинабизе рес?

-Битлараб буго, батли-батлиял баклазда ружзал кквейлъ, нилъер галамал цойиде рақаризе захлмат буклуна. Исана хъул буго, цо авалада яги районлда гостиницабиги ккун, гъел кақде-нахъе рачунел автобусал щиб гостиницаалда гларгасан сверун унеб хлал гъабизе. Гъедин хъвадизе ружкине 30 автобусалъе цебеккунисел къотлиги гъабун буго.

Минаялда, Паранапалда ва Муздали-палда ружлиналъул ва чейялъул суалалгун ниж дандчъвана Турциялъул, Иорданиялъул, Сириялъул хлел глцулел идарабазул нухмалъулелгун. Лъиклал, пайдаял малъа-хъвалялги щвана. Мисалалъе, Сириялъул хлел глцулел Ахлмал Тинавица абулеб буго жинца микъабилеб зул-хлиж-жаялъ Минаялде чадразухъе хлажизаби рачунарилла – битлахъе къасиги Паранапалде унилла. Гъел тлубараб къо свак гъечлого глаладалда тламизе щолила хлажизабазе. Гъадианаб хлалуцараб заманалъул Минаялда глаладат гъабизе гъел сордоалъул щолел гъечлила, гъел заманги жанире-къватлире хъвадилаго унеб бугила. Нилъецаги гъедин гъабизе бегъула.

-Гъебгощинаб хладурлъи гъабиялъул пайда щиб, киналго ине бокъаразе хлелалде нух щвечлони?

-Россиялъе чан чиясе виза кьолебали лъазабизе ва хлел гъабизе иналъул къотли-къаял хъвазе хлел-советалъул делегация ине буго Сагудиялъе 21-абилеб июналда. Гъел нахърусун хадуб, 29 –абилеб июнал Москвалда гъабизе буго данделъи, щибаб регионалъе баклал рикъулеб. Гъез бихъизабурал къадаралда рекъон, июлалъул авалада документал росизе, иншаАллагъ, нижецаги байбихъизе буго. Исана хъул буго цодагъал цикиклин баклал Россиялъе щвелин абун.

(Ахир 10 аб. гъум.)

ЖИНЦА ГЪОБОЛЛЪИ ГЪАБУЛАРЕВ ЧИЯСУЛЬ ЛЪИКИЛЪИ ГЪЕЧИО (ИМАМ АХИМАД)

ХІАДИС

АВАРАГАСУЛ ﷺ АГЪЛУ

РУБРИКА БАЧУНЕБ БУГО

Мухіаммаднур
МУХІАММАДОВАС

Байбихъи – 1 аб. гьум.

ХІУСАЙНИЛ ХІАКЪАЛЪУЛЬ
РАЧЛАРАЛ ХІАДИСАЛ

Аварагас ﷺ абуна: «Хіусайн вуго дида-сан (ай дир ясалъул вас), дунги вуго Хіусайнидасан (ай нижер цоцазде хурхен, бухъен буго). Аллагъасе ﷻ вокъула жиндие Хіусайн вокъарав. Хіусайн вуго дир ясалъул лъималаздасан цо вас. Хіасанги Хіусайни дунялалдасан дир рекіел тлугъдул руго. Цив чи вугониги жиндие алжаналъул агълуялде валагъизе бокъун, гъев валагъе Хіусайниде. Аварагас ﷺ Хіусайн горбода рекіине гъавулаан ва абулаан: «Я Аллагъ ﷻ, дие гъав вокъула, Дуги гъав вокъа», - ян.

Абугъурайратидасан бицана: «Аварагас ﷺ жинда цере гьитінал чаглі Хіасанги Хіусайни гідор ккараб мехаль, я Хіасан, вахъаян абуна. Цинги аскіой йикіарай Фатіматица абуна, щай дуца вахъа Хіасанилан абулеб, Хіусайнил царги рехсечіого. Аварагас ﷺ жаваб къуна, Жабрагил малаикас абулеб буго, гъая, Хіусайн, вахъаян», - абун.

Пабаранияс Жабиридасан бицана. Ниж Авараггун ﷺ рукіараб мехаль, кваназе ахана. Гъев заманалда Хіусайн, гьитінав чи, нухав лъималгун васандулев вукіана. Цинги Аварагъ, нижедаса хехгоги вильлъанхъун, цебе кверги битлун, Хіусайнида хадув вильлъана. Цин довехун лъутун, цинги гъанивехун лъутулев Хіусайни вукіана. Ахирги Аварагас ﷺ Хіусайн ккуна ва, цоаб квер нильлъалдаги лъун, цогияб квер бетіралдаги лъун, гьесда къвалги бан, убач гъабуна ва абуна: «Хіусайн дидасан вуго ва дун Хіусайнидасан вуго. Аллагъасе ﷻ вокъаги Хіусайн вокъарав, Хіасанги Хіусайни дир ясалъул лъимал руго», - ян.

Гъединго Ибну Пасакирица Пабдуллагъ бину ЖагІфаридасан бицана: «Аварагъ ﷺ сапаралдаса вуссиндал, гъевгун дандчІ-вазе рачіунаан гъесул гІагарал лъимал. Гъедин Аварагъ ﷺ цо сапаралдаса вачиндал, дун цева ккана Авараггун ﷺ дандчІ-вазе. Гъебмехаль дун Аварагас ﷺ жиндаго цевехун (вараниялда яги чуялда) рекінавуна, цинги вачІана Фатіматил цояв вас: я Хіасан, яги Хіусайн. Гъев Аварагас ﷺ жиндаго нахъехун рекінавуна, гъедин ниж лъабалго цадахъ Мадинаялдеги лъугъана», - ян.

Хіусайница Аварагасдасан ﷺ
бицараб хіадис

Хіусайница абуна: «Дида рагІана Аварагас ﷺ абулеб: «Щив чи вугониги жинде къварилъи-балагъ щун ва жинцаги абун «Инна лиллагъи ва инна илайгъи ражигун фалхукму лиллагъил гІалийил кабир», - ян, Аллагъас ﷻ гъев чиясе къола гъев балагъалде сабру гъабиялълул кири.

МагІна: «Ниль киналго руго Аллагъас ﷻ рижарал Аллагъасул ﷻ лагъзал, ниль хун хадур Аллагъасде ﷻ русинегі руго. Гъединлъидал кинабог хіукму-къадар ПадегІанав Аллагъасдасан буго». Гъединго Хіусайница бицана Аварагас ﷺ абунилан: «Ральдалъ гамида рекіндал, дир умматалье гъанкъиялдаса хвасарлъи, божилъи буго: «Бисмиллагъи мажрагъа ва мурсагъа инна раббІ лагъафурун рахІим», - ан абиялълулъ. МагІна: «Аллагъасдалълун буго гъалълул билълъинги чейги, дир Аллагъ ﷻ мунагъал чурулев, гурхІулев вуго. Гъединго Хіусайница бицана Аварагас ﷺ абунилан: «Инсанасул ислам берцин гъабулеб жоялдасан буго жиндиего кколареб, жиндиего къваригІел гъечлеб жо тей», - илан.

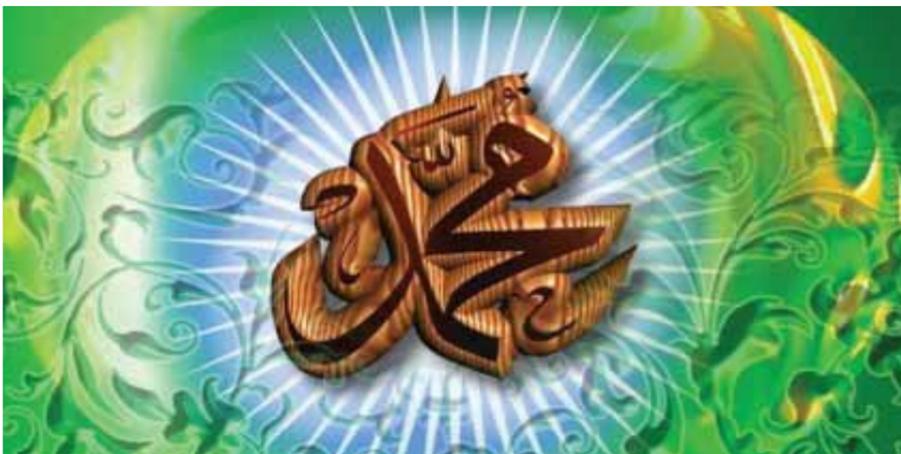

Хіусайнил караматал

Хіусайница Пабдуллагъ бину Абухіисин абурав чигун дагІба гъабуна, гъес Хіусайни лъим нахъе чІваялъе Голо, цинги гъев чияс Хіусайнида абуна: «Дуда бихъуларіш, лъим хъахІилаб зоб гІадин бугеб, АллагъасхІаги, дуца гъениса цо къатІрацин гъекъеларо, мун къечон хвезегІан», - илан. Цинги Хіусайницаги абуна: «Я Аллагъ, Дуца гъев къечон хвезаве, Дуца гъесул киданиги мунагъалги чуруге», - ян.

Хіумайд бину Муслим абурав чияс бицана: «Гъев хвалил унтулъ вугеб мехаль, дун гъесухъе ваккизе ана. АллагъасхІаги, дида гъев ватана, кигІан лъим гъекъаниги къечги буссинчІого, гъекъанщинабги лагІун ва гъев хІалалда гъесул рухІги босана», - ян.

Бану Тамим абураб тухумалълул Пабдуллагъ бину ХІавзат абурав чияс, Хіусайнида цевеги чІун: «Я Хіусайн, я Хіусайн», - ан абуна. «Дуе щиб бокъун бугеб?» - ан Хіусайница гъикъидал, Пабдуллагъица абуна: «Дуе жужахІалдалълун рохел буго», - ян.

Хіусайница абуна: «Гуро! Дун унев вуго гурхІулев Аллагъасухъе ﷻ ва жиндирго шафагІат къабул гъабулев Аварагасухъе ﷻ», - ян. (Гъев букІана гъез Хіусайнидехун Карбилаалда рагъ байбихъараб заман). Хіусайница гъикъана гъав щивилан. Гъалмагъзабаз абуна ХІавзатил вас вугилан. Цинги Хіусайница абуна: «Я бетІергъан, гъав жужахІалде ваче», - ян. Гъебмехаль гъев чи тІад рекіараб чу, цо рахъ гІадаб бакІалда хІетІеги тункун, туркІана ва тІурун ана, ХІавзатил ваги, чодасаги вортун, узденгалълуб къан хІетІеги хутлун, цоца хадувги вехъерхъун, нухаб бугебщинаб ганчІидаги гъотІодаги бетІерги къабулаго, хвезегІан цоца хадув вехъерхъана.

Ясар бину Хіикамица бицана: «Карбилаалда Хіусайнил аскар биххарабо, гъезул гъениб къайиялда гъоркъ букіараб миск цониги чІужуялъ (тушбаазул) жиндаго бахъичІо, гъелде барас (проказа) унти бахун гурони», - ян.

Пабдуллагъ бину Памрица
Хіусайнил хіакъалълул абурал
рагІаби

Ражаъ бину РабигІатидасан Пабаранияс бицана: «Дун вукіана Аварагасул ﷺ мажги-

талълув ва гъенисан унаго Хіусайница нижее салам къуна. Гъенир рукіарал киназго Хіусайни салам буссинабуна, амма Пабдуллагъ бину Памр вуцІлун чІана. Ниж киназго салам буссинабун бахъиндал, Пабдуллагъ бину Памрица «Ва гІалайка салам ва рахІматуллагъи ва баракатугъу» - ян буссинабуна ва гІадамаздехунги вуссун: «Бицинищ нужеего ракъалълул агълуялълул зобалазул агълуялъе бищун вокъулев щив?» - ан цІехана гъезда. Гъезги бицеян абуна. Пабдуллагъица Хіусайн вугоян абуна. Хадубги абуна: «Валлагъи, ниж цоцада кІалълучІо «Сафайналда» рагъ ккаралдаса (ГІали-асхІабасдаги МугІавиятидаги гъоркъоб ижитгъадалдалълун ккун букіараб рагъ). Валлагъи, Хіусайн дидаса разилъи дие УхІуд мерІерІанасеб месед дир букіналдасаги бокъилаан», - илан. Цинги АбусагІидица мун гъесухъе вильлъинарищан гъикъидал, вильлъиниланги абун, ниж Хіусайнихъе цадахъ ана. АбусагІидица жанире лъугъине Хіусайнидаса изну тІалаб гъабуна. Изнуги щун жанире лъугъиндал, АбусагІидица бица-

рал гІадамазухъ гІенеккизе бегъулареблъи?» - ян. Пабдуллагъица: «Лъала», - ян жаваб къун, Хіусайница бицараб къабул гъабуна.

МугІавият хвей ва гъес
Хіусайнил гъабулеб букіараб
адаб

МугІавиятица, бусурбаазул ханълун вугеб мехаль, жиндирго рагІияталда гурхІел гъабулаан, хасго гъес Аварагасул ﷺ агълу аскІоб бачун хъихъулаан. МугІавиятица Хіусайнилгун мушавара гъабун гурони щибго жо гъабулароан. Гъединач хІалалда Аварагасул ﷺ агълуялълул адабги гъабун тІамуна МугІавиятица жиндирго ханлъи. Маккаялде хІежги гъабун нахъвуссун вачІунев МугІавият нухдаунтана. Гъесдалълана гъев унтудаса живго ворчІулареблъи ва, жиндирго вас Язид аскІовеги ахІун, гъесие васиятал гъаруна. Гъединго МугІавиятица, Шамалълул агълуги разилълун, жиндирго бакІалда халифалълун жиндирго вас Язид тана. Халифалъи Язидида тІадкъалеб мехаль, Аварагасул ﷺ агълуялълул адаб рехугеян аманатги гъабуна. Хасго Хіусайн дуца чІвазе гуриланги абуна. ХІакъикъияб халафаталълул агълу гъел ругиланги (ай Аварагасул ﷺ агълу), дагъаб мехаль халифалъиги гъабун, Хіусайнихъе къеян абуна МугІавиятица. Гъединач васиятал жиндирго васеги гъарун, ккараб мунагъ-хатІаялдаса тавбуги гъабун, МугІавият ана ахираталълул рокъове.

Язид ханълун вахъин ва гъес
гъарурал питнаби

Язидица, эменги вукъун тагІзият тІубан хадуб, жиндирго сверухълъиги бакІарун, кваназарун ва жа гъекъезабун, жиндирго ханлъи чурана. Жиндиего инсуца гъабураб васиятги цІунчІого гъес, Аварагасул ﷺ агълуялълул адабги тана. Къварилъи гуреб жо гъезиеги гъабичІо, гъезие бихъизабун букіараб нафакъагичин къотІизабун. Язидица зулму гъабизе байбихъидал, Хіусайница жиндирго яц Сакинатилгун ургъел бикъана ва Макка-Мадинаялде тІадвуссине бокъун бугилан гъелълугун мушавара гъабуна. Сакинатги Хіусайнил пикруялда разилълана, амма Язидил макруялдаса хІинкъун, гъесухъа изну босизе ккелилан абуна. Гъебмехаль Хіусайница Язидихъе кагъат хъвана, жиндие Мадинаялде тІадвуссине бокъизагъир гъабун. Язидица дуе бокъаралълуве ине изну бугилан хъачІаб жаваб гъабуна. Хіусайн жиндирго хъизан-агълугун, нухаб захІмалъи, ракъикъечги хІехъон, Мадинаялде цвана. Хіусайн Мадинаялде цведал, гъенив тун вукіарав жиндирго вац Мухіаммад ХІанифийатгун дандчІвана. Рохахлаб дандчІвайги гъабун, Хіусайни Мухіаммад ХІанифийатги, Аварагасухъе ﷻ зияраталъеги ун, ракІал нуралълулги цІун тІадруссана. Гъев гІужалъ жиндирго эмен МугІавиятица Мадинаялда амирлълун тун вукіарав Марван бину ХІакамги вахъун, Язидица гъесул бакІалда Валид бину Гутбат тун вукіана. Гъебмехаль Язидил амруялдалълун гъев Валидица Хіусайни Ибну Зубайрги Язидие мутигІлъиялълул гъа базе ахІана.

Хадусеб букіине буго (иншааллагъ)

ИМАМ ГЪАЗАЛИЛ ДАРСАЛ

РУБРИКА БАЧУНЕБ БУГО

Мариза
МУХІАМАДОВАЛЪ

Цересел пачабазул калам

А нуширванил буклана Бахизар абун цар бугеб цибибл бижубеб бакі. Цо нухаль гьенире рактарана Византиялълул кьирал Яглуф, Индиялълул пача ва живго Ануширван. Ритлұхъав Ануширванихъ гьоболлги балаго, гьезул щивас рицунаан цо-цо глэкълу шолел магнаял харбал. Къайсарица абун: «Дунялалда тлад лъиклълги гьабиялдаса тладегланаб щибго гьечіо ва пачаяс жиндир хлакълълул тараб лъиклаб царалдасаги лъиклаб раклалдешцевялдасаги тладегланаб жо щибго гьечіо. «Щай нилъ гьев глационал руклинчел?» - абун гландамаз гьев хун хадуб абубев чиясдаса лъиклабви гьечіо», - ян.

Гьебмехаль Ануширваница абун: «Рачлаха нилъеца лъиклаб ишги лъиклаб глалмаги гьабизе, глациго лъиклългиялда тладчейги гьабизе!» - ян. Къайсарица абун: «Лъиклългиялда тлад нилъ ургълул ругоглан, нилъеца лъиклълги гьабизе буго. Дуца лъиклълги гьабунан, мун мурадалдеги щвела», - ян. Яглуфца абун: «Аллагъас цунаги нилъ, жиб тлатани, нилъ хлакълр гьарулеб, раглун абун, нилъ нечезарулеб пикруялдаса, иш гьабун раглалде бахъани, тавбуялде тламулеб глалалдасаги», - ян. Къайсарица абун: «Дуе бищунго щиб бокълуб?» - илан. «Глациго дица жиндир мурад тлүбазе бокъларав чи вугони, гьесул мурад тлүбазе бокълу дие», - ян абун гьес. Къайсарица абун: «Хадуб хинкълчіого вуклине дица яхл бахълула мунагъл гьаричіого тезе», - ян.

Я муъминзабазул амир, балагье тладча-глаз жидерго вилаяталълул, жидер ціобалда бугеб халкълул кин тлалаб гьабубеб букларабали. Мунги гленеккизе ккола цере рукларал тладчагласул раглабазухъ, лъазе ккола гьезул иш, цлализе ккола гьез хъван нахе тараб, лъазе ккола гьезул ритлұхълъялълул, хлукму-суд кьотиялълул, лъиклал глаллазул хлакълълул хъварабги, ахир къиямасеб кьо члезеглан гландамаца гьезул хлакълълул бицунелълухъги гленеккизе ккола.

Пумар-асхлабасул ритлұхълъи

Муъминзабазул амир, жиндаса Аллагъас разилъаяв Пумар бину Хатлаб вуклана ритлұхълъав хлаким. Гьесул ритлұхълъялълул жиндирго вассин течіо тамихалде цлациго. Гьес хълулхълде витлұлев сардарасда абунан: «Нужеца нужеого ритлұхъл хлайванал ричун росе, ярагъги босе нужеого щвараб мухълълухъ, бусурбабазул хазинаялде кверги бегьуге», - ян.

Пабдурахман бину Павфица бицунаан:

«Цо сордоялъл дун муъминзабазул амир Пумар бину Хатлабца ахлана жиндихъего ва абун: «Шагьаралълул кавабахъ члун буго къапила. Дун хинкълун вуго гьел кьижун ругебглан заманаял лъица бугониги гьезул жо бикълилилан», - абун. Дун гьевгун цадахъ гьениве ана. Шагьаралълул кавабахъе гларгларалго, гьес дида абун: «Мун кьиж», - ян ва живго гьелги цлунун члана».

Жиндаса Аллагъас разилъаяв халиф Пумарица абунан: «Дун бусурбабазул хлакълал цлехон нилъер пачалихълълул ракъ сверице ине ккола. Щайгурелълул нухлул риклклълъялъл жидерго хлакълал-къвариглел бицун дихъе рачлине клларел гландамал ругелълул гьенир. Гьелде тладегі, дирго халифаталълул ракъ бихъизе ине ккола дун, гьенир дица тламурал сардаразул хлалтліиш кин бугебали хал-шалги гьабизе ккола дица», - ян. Гьеле гьединаб даражаялълул глалат-глалал бугев чи вуклана Пумар.

Зайд бину Асламица бицунел буго: «Цо сордоялъл жиндаса Аллагъас разилъаяв Пумар бину Хатлабца хъаравулзабазда цадахъ свери бахълубеб буклаго, дица, гьесда хадувги ун, гьикълана: «Дуца изну кьолищ дун дуда цадахъ вилълъине?» - ян. Гьес абун: «Кьола», - ян. Ниж шагьаралдаса къватлуре рахълараб мехаль, нижеда доба риклклала цо цл бихълана ва раклалде ккана гьел сапарал рахъларал, сордо борчлизе рещтларал нухлулал ратилилан. Ниж цл бугеб баклалде гларгерглан ана. Гьений ятана цо кьоролай лъабго глудулел лъмймергун цадахъ. Гьель, цлги бакун, цлде хьагги лъун, гьарулеб буклана: «Я Аллагъас, дидаги Пумаридаги асклоб Дур ритлұхълълги гьарула дица. Гьев глорцлун, ниж ракъун ругелълул, босе гьесухъа нижее кколеб», - абун. Пумарида гьеб рагидал, аскловеги ун, саламги кьун, гьелда гьикълана: «Дун асклове вачлине изну кьолищ дуца?» - ян. Гьель абун: «Аллагъасул царалдалълун лъиклълъялъл вачлунев ватани, бегьула», - ян. Пумар аскловегланги ун, гьелълул рукла-рахълн, лъмйлазул хлал цлехана. Гьель жаваб кьун: «Гьал лъмйалги рачун дун риклклалдасан ячлана. Дунги дир лъмйалги ракъун руго. Дун гьезул ургълалилъе ккун йиго. Гьел, ракъиялълги свакаялълги тату хун, макъу шоларого руго», - ян. Пумарица гьикълана: «Щибха гьеб хьагида жаниб бугеб?» - ан. Гьель абун: «Дица гьенибе жанибе лъмй тлун буго, лъмйлазда квен хладурулеб бугин ккун, гьелълухъ ралагълун чейялъл кьижун ккелародаян», - абун.

Хадуб Зайд бину Асламица абун: «Муъминзабазул амир шагьаралде тладвуссана ва ханжу бичулев чиясул тукаде ана, гьесухъа хъап ханжал босана.

Хадувги гьан бичулеб тукадеги ун, къарияб гьанги босун, гьажалде гьебги рехун, дой глалналълухъеги гьелълул лъмйлазухъеги ана. Дица гьесда абун: «Я муъминзабазул амир, кье дихъе, дица босила гьеб дур рахълалдасан», - абун. Гьес жаваб кьун: «Жакъл дунялалда дуца дир баклалда гьаб кодобе босани, метер Къиямасеб кьоялъл дитле ккараб баклаб гьир лъица дида тласа босизе бугеб? Дидаги дой диде хьандарай глалналдаги гьоркьор шал чезе ругел?» - ан. Цинги глудулаго гьев ана дой глалналълухъе. Гьель баркала кьун ва абун: «Аллагъас кири глемер гьабегі дуе», - ян. Пумарица, цо гьанал кесекги дагъл ханжуги босун, цлде рехана. Хьагиниб бугебщинаб белълун бахълнеглан бакун цлагун, щибаб нухаль гьеб свине бахълани, рохълдоде пун реклинабун, гьенисан рахъл гьурмаде речлчлубеб бугониги, цл чезабун гьес. Квен белълун бахъларабго, суркълухъеги тлун, лъмйалги гьей глаланги

кваназаруна. Цинги гьес члужуглалналда абун: «Гьарула Пумарице хьандоге, гьесда нужер хлакълълул щибго лълалароан», - илан.

Пумар бину Пабдулглизил ритлұхълълги

Пумар бину Пабдулглизизца бусурбабазул байтулмалалда тларав хазиначиза цлехана: «Пумар бину Пабдулглизизца хазинаялдаса гларац босулаанищ?» - илан. Гьес абун: «Байбихъуда гьесул щибго рес гьечлел мехаль, кваназе жо босизе дагълмакъаб гларац босулаан. Хадуб гьесул цодагълаб рес ккарабго, гьес тладги бусинабулаан», - абун. Цо нухаль гландамазда цеве вахълун вагълза гьабубаго, гьес абун: «Аллагъасул Расул члаго вуклараб мехалда, гьесде вахלו рещтлналдалълун нилъеда лълалаан инсанасул батлниябги загьирябги рахъл, лъиклаб букла, квешаб букла. Гьанже Аллагъасул калам рещтлнарел мехаль нилъ ралагълула гландамазул нилъеда бихълубеб тласияб рахълалде, глациго цо Аллагъасда гурони лълаларо гьезул батлнияб рахълълул хлакълълул. Дица ва дир хълулхълчагълз рагліи кьолеб буго, ихтияр гьечіого нижеца хазинаялълуса щибго босизеги гьечіо, щибго кибениги кьезеги гьечіо», - ян.

Нужер ракл чезе бокълани хлакимзабазул лъиклаб цар иналъе глалла гьезул ритлұхълълги, Аллагъасука хинкълчи буклиналда, гленекке Пумар бину Пабдулглизизил хлакълълул хабаралълухъ.

Ункълавго ритлұхълъав халифа риклклнчіого, цоги хлакимзабазда гьоркьов гьесиеглан рещц-бакъл, лъиклаб цар щварав чи цониги вуклинчіо. Гьесиеглан цлакъл дугла гьабубевги, гьесулглан кьимат гьабубевги чи вуклинчіо, щай абун гьев вуклана ритлұхълъав, Аллагъасука хинкълулел, глалал лъиклаб, ракл лъиклаб инсан.

Цо соналъл Пумар бину Пабдулглизизца хлакимлги гьабубеб заманалда кутакаб ракъи ккана. Гьесухъе гларабазул тухумалълул вакилзаби рачлана ва гьез хлакимазда клалъазе цо чи вакил гьавуна. Гьес абун: «Я муъминзабазул амир, ниж духъе рачлун руго кутакаб хлакъллги ккеялъл. Ракъиялълул кутакалъл нижеер черхалълул тлом бакълван буго. Хазинаялдаса гурони нижее хвасарлги щвезе рес гьечіо. Гьеб гларац ялълуни Аллагъасул буклине ккола, ялълуни Гьесул лагълзадерил, ялълуни дур буклине ккола. Гьеб Аллагъасул батани, Гьев гьелде хлакълатав гьечіо. Аллагъасул лагълзадерил батани, кье нижее гьеб. Дур кколеб батани, нижее садакъа кье гьелдасан, Аллагъас садакъа кьуразе кири хълвалелул», - ан. Пумар глудана ва абун: «Дуца абухъе, гьеб гларац садакъадул гларац ккола», - ян. Цинги гьез амру кьола хазинаялълуса гларац кьезе.

Парабав нуцлл клалтле унелълул, Пумарица гьесда абун: «Я лъиклаб инсан, дуца гландамазул гьари дихъе босун бачлараб глалдин, дир гьари тладегланав Аллагъасухъеги босеха дуца», - ян. Парабав гьесдехунги вуссун клалълана: «Я Аллагъас, Дур хлалклълъялдалълун, кллдогълъялдалълун гьарула, нижее - Дур лагълзадерил Пумарица гьабубабу лъиклълъялълухъ гьесие кири хълвай Дуца», - ян. Гьеб дугла гьабун бахълналдего лълун бачлана наккл, тлупан тлун чвахлана цлал.

Бицен буго цо сордоялъл Пумар бину Пабдулглизиз жиндирго вилаяталълул гландамазда рачларал гларзаби, гьариял цлалу-

лев вукланила чирахълул канлълухъе. Тладегі вачлун, гьесул лагъл Пумарил рукълалда хурхараб цо щибалиго жо бицине жуван вуго. Пумарица абун буго: «Цин чирахъл свинабе, гьелда жаниб батлнияб жоялъле жиб хлалтлізабизе бегьулареб, бусурбабазул хазинаялдасан босараб нах бугелълул, хадуб бице дуе хлакълатаб», - илан.

Гьеле гьединаб буклана гьев хлакимасул ритлұхълъав глалал, буголъялъле цлуна-къай гьабубеб гьесул глалат.

ГИАДАМАЗУЛ КЪВАРИГИЕЛАЛ ТИУРАЛЕЛ КЪАВМАЗЕ АЛЛАГЪАС ﷻ ЧИЕЗРУРАЛ НИГИМАТАЛ РУКИУНА, ГЪЕЗ ЧИАЛГИНЧИОГО КЪВАРИГИЕЛАЛ ТИУРАЛЕБГИАН МЕХАЛЬ; ГЪЕЗДА ЧИАЛГИАРАБ МЕХАЛЬ, (КЪВАРИГИЕЛАЛ ТИУРАЗЕ) АЛЛАГЪАС ﷻ ГЪЕЛ НИГИМАТАЛ ЦОГИДАЗДЕ РУССИНАРУЛА (ТИАБАРАНИ)

ХИАДИС

АВАРАГАСУЛ ﷻ ВАРИСЗАБИ

Юсуфул Гьамдани гьавуна ункънусиялда кликъоабилеб сональ Ираналъул Гьамдан абулеб шагъаралда. Анцила микъго сон бараб мехаль гьес, гелму тлааб гьабун, Багъдадалде сапар гьабун. Гьес гьениб гелму босана Абуисхакъидаса. Гьединго гьес гелму цалана Бухараялда, Асфганалда. Гьес гелмуялхъу гленеккана Пиракълдаги, Хорасаналдаги, Хорезмалдаги ва гьенив раги билъларавлун, халкъалъе къабулавлун лъугъана. Хадуб гьес, гьадамасдаги ваталъун, Зур магларда гьабаталде машгълъана. Гьес тларикъат босана Габдуллагъ Жуваниясдаги, Хасан Самнасиясдаги, Абуали Фармадиясдаги.

Юсуф Абуягъкъуб Гьамдани

Имам Яфигияс бицана, Юсуфул Гьамдани вукланилан кудияб макъамалъул ва караматал ругев инсан. Гьес гелму малъана Пиракълда, Асфганалда, Самаркандалда, Бухараялда. Гьес вуклана лъиклав вагъазачилъунги ва гьесдаса пайда босана гьемераб халкъалъе. Гьес цодагъаб заманалъ гьумру гьабун Марваялда. Хадуб гьенисаги гочун, гьес ана Гьираталде. Хадубги гьенисаги гьадвусун, нахъеги Марваялде вачлана. Гьедин чанго нухаль Марваялде Гьираталде гочана гьес. Ахирисеб нухаль Марваялде унаго, нухда хвана ва гьенив вукъана.

Жиндирзаманалъул Шафигияб мазгъабалъул гьалимзабазул имам Абусагид Габдуллагъидасанги гьедин бицана. «Дун ана Багъдадалде гелму тлааб гьабизе. Гьенив дунгун данделъана Ибну-Сакъа абулеб чи ва дица гелму цалиялъул гьалмагълъиги гьабун гьесулгун. Кияяго цадахъ лъиклав чагъазе зияраталъиги унаан ниж. Гьес заманалда Багъдадалде вуклана цо чи, жинде гьадамас гьавсилан абулеб, бокъараб заманалда гьадамасе жив загьирлъулев ва цевеса гьагъунги унев. (Гьес ккола Юсуфул Гьамдани, Накъшубандияб силсилаталъул шайх, гьесул хобги буго Туркменистаналда Байрам-Пали абураб бакълалда. Жакъаги гьениб зияраталъе гьемераб гьалам хьвадула ва гьесдасан баракат тлааб гьабун). Цо къоялъ ниж киясго къасд гьабун гьитинав гьолохъанчи Габдулкъадир Геланигун цадахъ дов гьавсасухъе зияраталъ ине. Нухда унаго, ибну-Сакъа абуна: «Дица кьезе буго дов гьавсасе цо суал, жаваб гьабизе гьес гьажизлъулеб», - абун. Дицаги абуна суал кьелин досие, кинаб жавабдай къолай халги гьабилан. Габдулкъадир Геланияс абуна: «Аллагъас ﷻ цунаги дун, гьесда цевеги чун, гьесие суал кьелдаса, дицани гьес вихъиялдалъун, гьесул баракат тлааб гьабилан, гьоклаб дир мурадги гьечло», - абун.

Цинги жал гьес гьавсасул бакълалде шведаль, гьес, цим бакъараб балагъиги гьабун, ибну-Сакъа абуна: «Дуцайиш къолеб дие суал, жавабалъе дун гьажизлъулеб? Гьес дур суалги гьаб буго,

гьелъие жавабги гьаб буго», - ян. Ай гьикъилелдегосул суалги бицана, жинцаго жавабги гьабун. Хадубги абуна ибну-Сакъаде гьавсас: «Дица бихъулеб буго дур гьадалъа тладе купруялъул цла бурлеб», - абун. Дидеги абуна гьавсас: «Я Габдуллагъ! Дуцайиш, дие суалги кьун, жавабалъе хъаравулъи кьезе бугеб, гьес дур суалги гьаб буго, гьелъие жавабги гьаб буго», - ян. Ай добго халалъ гьикъилелдегосул суалги бицун, жаваб гьабун Габдуллагъие. Хадубги абуна гьес дидехун: «Мунги Габдуллагъ, гьундузде цъезеган байтул-малалъул кьезе вуго, адаб тей сабаблъун», - абун. Цинги гьавсас Габдулкъадир Гелани асклоевеги ахун, цакъ кьодо гьавуна ва гьесдехун абуна: «Я Габдулкъадир, дуца рази гьавуна Аллагъ ﷻ ва Аллагъасул ﷻ Расул ﷺ, берцинаб адаб гьабиялдалъун», - абун. Хадубги тладе жубана: «Дица мун вихъулев вуго Багъдадалда борхатаб тахида, ай тладеганаб макъамалда, вуклун халкъалде клалъалев, дир хлатал руго дир заманалъул киналги вализабазул габуралда тлад» - абун. Хадубги Габдуллагъица бицунеб буго: «Габдулкъадир Геланиясул иш гьавсас абухъе ккана. Гьесул заманалда киналги гьаламаал, гьарифунал ва кинабго халкъ гьесие мукълурлъунги буклана. Бицунго Аллагъасде ﷻ гьагарлъарав, кудияб макъамалъул чи гьес вуклиналде тлорител гьабулел гьаламаталги гьесдасан загьирлъана ва дол рагъабиги абуна», - ян. (Танбигъ: Дол члхлун абурал рагъабиян раклалде ккоге. Гьайбаталъул абурал рагъабиги руго, ай Аллагъасул ﷻ паналъун вугеб халалъ). Ибну-Сакъаян абуни, шаргъияб гелмуги цалун, кутакалда гьорлъе ккарав, лебаллъиялъе гьорхъи гьечлев, пасахлатав, машгъурав чиги лъугъун, халифаяс гьес витана румазул ханасухъе расуллъун. Гьадав ханасда гьесул пасахлатави, гелмуялъе лебаллъиги, гьунарги бихъидал, гьесдехун хласад ккун, гьевгун бахъсалъе ханас ракларана хъанчил агълуялъул гьемерал члахиял гьалимзаби. Гьел киназдасаго гьес бергьиндал, гьабизе жо тлагарав ханас гьесда йихъизе гьаюна жиндирго яс ва

РУБРИКА БАЧУНЕБ БУГО

Яхля-хляжи
МУХИАММАДОВАС

гьей тламуна гьес кьосине гьавизе. Кьокъго абуни, ибну-Сакъа ханасда гьей яс кьейн гьарана. Ханас шартли гьабун яс гьесие кьейлъе гьес исламияб динги рехун тун насранияб диналде вачин. Гьес шартли къабул гьабун, исламалдасаги ваталъун, хъанчил агълуялъул динги къабул гьабун,

ибну-Сакъа ханасул яс ячана. Гьелдаса хадуб ибну-Сакъа унтана, цинги ханас къвативеги рехун, базар-къватлахъ гьардохъанлъун свердилев вуклана. Цевеги ибну-Сакъа лъалев вукларав цо чияс гьесда гьикъана, гьес гьедин басрияб куцалда ватидал, гьаб щиб дие ккараб жоян абун. Гьес жавабги гьабун: «Гьалеа гьаб къварилъи, басралъи рещтланха диде тладе», - ян. Рещтланъе ккараб сабабги рехана жинцаго. Къуръаналъул кьоченчло раклалда хутларав жого бугиш дудаян абун дов чияс гьикъидалги, ибну-Сакъа цо аят цалана, гьаб аят гурони лъалев жо гьечлоянги абун.

Гьебги буго, Къиямасеб къоялъ капурзабаз нижги дунялалда бусурбабилъун ратун рукараланиллан абулеб магъналялъул аят.

Гьав ибну-Сакъагун дандчиварав чияс бицунеб буго, гьелдаса хадубги жив анилан ибну-Сакъаде ваккизе, гьес жинда холев ватанила, цинги жинца гьес къиблялде хун вуссинавунила, гьевин абуни бакъ баккудехун вуссун гурони чечилан. Киябизеги вуссинавунила жинца гьес къиблялде, гьес мехальги чечила бакъ баккудехун вуссун гурони. Ай насраниялъул къиблялде хун вуссун гурони. Гьедин рухли бахъанила, бакъ баккул рахъалде гьумерги буссун. Гьавсас жиндего абурал рагъабиги такрар гьарулаго бахъана гьесул рухл. Дунги, ай Габдуллагъ, Димшкъиялде ана, гьенив вукларав Султан Нурудиница хлициго гьадин вакъфуялъул боци-малалда тлад хакимлъунги тламуна, гьавсас абухъе дунялалъул бечелъи-малги данде билълъун, гьундузде цъезеган гьелъульги къан хутлана.

Гьаб къисаялдасан бихъулеб буго киган гьаварилъуде ваккун иш лъалев чи Юсуфул Гьамдани вукларавали ва гьединго гьениса гьакълу бугев чияс росизе бегъула гьемерал дарсалги. Хвелалде цебегьес асклорев ахлана жиндирго муридзаби ва, гьездаса ункъоял тасаги ришун, жиндирго халипабилъун гьаруна ва изну къуна. Гьес хвана 535-абилеб сональ.

Аллагъас ﷻ гьедиал актлабазул баракатги кумекги камугеги нилъее. Амин.

НАКЪИТ

Гьалатлалги
ритлизарулаго

Байбихъи – 7 аб. гьум.

Аллагъас ﷻ хъван батани, чи гьоркъ хутличлого, ине бокъарал хьелалде рорчила. Нагагъ дагъл гурони бакълал цвечлони, тлоцебесеб иргаялда ритлизе руго цони гьес нухаль инчел гьадамал, хадур гьоркъиса виза цвечлел, хадур-цере документал жанире кьурал.

Махрамиял цадахъ гьечло-го сапаралде рахъунел ручча-базул суал кидого борхула. Нужеда щибниги хисизабизе кьолариш гьелъул?

Тлоцебесеб иргаялда, хьелалде унел чаги ккола бусурбаби, гьес сапарги гьабаталъе гьабилеб бугелъул, кинавго чиясда биччлизе ккола киган къадаралъ шаргъияб нух, къанун жинца цунулеб бугебали. Гьереси-документ гьабунги унел руго. Нижеца кинха гьес тлатинабилеб, гьес щивасул намусалда тела. Амма росдал имамасда буклина хлакъ, гьединал руччаби унел ругеблъи лъан, квал-квал гьабичлони. Палимзабаз абулеб буго, суннатаб хьез гьабизе унел ругила, хларамал ишалги гьарун. Щиб кириги баракатги

Щай абуни Минаялда куди-кудиял гостиницаби разе байбихъун буго. Гьел лугларабго, суалги гьабала, иншаАллагъ!

Исанасеб гьумраялдеги ракларизе байбихъун буго нужеца документал. Кин гьес тлобитлизе бугеб?

Гьумраялъе нижеца къотикъаял гьарун руго. Кинабниги 15 кьо уна гьес сапаралда. Махлалъалаялдаса роржуна самолетада Иорданиялде. Гьениса – автобусада, Мадинаялда шуго (бокъани, микъго) кьо бала, хадуб Маккаялда рала хутларал къоял ва нахъруссуна гьебго нухаль. Гостиницабиги щибаб какде Хларамалде щолеб гьагарлъуда рукине руго. Кинабниги данде босун, гьумраялъул багъа кколеб буго 29 азарго гьуруш, рамазан моцлалъ хутлун, квен-тлехги малъичлого. Рейсал гьаризе руго, щибаб самолетаде гьадамал гьуралго. Цере гьадин, цохло рамазан моцлалъ гьарун толел гьечло нижеца. Гьумраялде ине рес бугев чи вачине бегъула Идараялде.

Гьумраялъ дореги ун, нахъ-

гьединаб сапаралдаса буклинеб. Тладежоялъе, цадахъ ругезул жидеда цим бахъиналялъ мунагъи буго гьезие. Росдал имамасдаса тлааб гьабизе буго хьелалъул арканал лъаялъул ва махрамиял чивихъизавураб справка.

Минаялда гьорхъи тун жанирехун сордо баялда тласан санайил буклуна дагъба. Исанаги гьединго буклине батилаха...

Гьорхъи тун къватлибехун рихъизарун рукуна нильер хьажизабазе бакълал. Гьениб базе кколеб буго цохлого цо тлоцебесеб сордо. Нахъисеб кияяго сордо базе турказухъа чадрал тлааб гьарула, гьел нахъе унелъул. Гьеле гьес тлоцебесеб сордоялда тласан буго ахли-хлур. Цо-цояз гьабилеб жо буго, сардил циккларасеб заман, жанирехунги рачлун, гьениб бала, хадур уна жидерго гьорхъи тун къватлирехун ругел чадразухъе. Щай абуни сордоялъул циккларасеб заман Минаялъул раклалда бани гьолелъул. Бачлого хутлани, тладе гьакла ккола. Гьорхъабазда жанирехун чьегълъул суал цо-киго соналдасан лъугъилин ккола диде.

русинчлого чьолелги рукуна гьадамал. Нужеда кьезе бугиш гьел киналго ракларизе?

Тлоцебесеб иргаялда, гьумра гьабизе биччаларо хасаб, кудияб къадар гьарцул гьоркълъалие сагълудиял банкалда лъечлого. Нижеда ватана гьес кьолев чи ва лъун буго гьарацги. Щивав гьумралялъул нияталда къвативе вахъунев чиясда лъазе ккела жив дова вахчун чьелъ тлолго Россиялдаса рачлунел хьажизабазе квалквал ккеле буклин. Жидер закон хьезабурал пачалихъазе хадусеб сональ визаби лъезе инкар кьезе хлукму гьабун буго сагълудиял. Нижецаги, кивараб халалъ, гьумра лъуглун хадуб киналго тладрусинаризе яхл бахъила. Нагагълъун мутлигълуларев чи ккани, нижеца посольствоялде цларал ва адресал къун, гьоклаб гьес хьез-гьумраялде виччаларев хлал гьабизе буго. Кинабго бараб буго щивасул иманалъул шулалъиялда. Хьул буго дагъистаниялде гьес къвакълун батилин.

Гара-чъвари гьабун Мухаммадрасул ГИУМАРОВАС

ХУТІБА

Байбихи – 1 аб. гьум.

Хадисалда буго: «Гелму исламалъул чіаголъиги (рухіги) ккола диналъул хіу-биги ккола», - абун. Нилъер исламияб гелму лъаялъул бугеб мукъсанлъиялда са пайда босулеб буго исламалъул гьудул-забилъун кколарел гадамаз, гьез нилъер ярагъ Къуръан, хіадис, шаригат, нилъеде данде хіалтизабулеб буго, жиде бокъа-бокъарал къосарал пикраби жанир лъун, гьоркъо-гьоркъор Къуръаналъул аятал яги Аварагасул хіадисалги къазарун, бусурба-базда гьоркъор тїоритизарулел руго листов-каби, брошюркаби.

Исламалъул тушбабаз нилъергун гъабулеб пикрияб рагъ аза-азар нухалъ вах-шиябги зарал ціикіларабги буго яргылаб рагъалдаса, гьелда дандечей гъабизе ккани, цого-цо бугеб нилъер ярагъ ккола гелму. Исламияб гелмуял нилъеде малъула дуня-лалда нилъ хъвадизе кколеб куц, нилъеде лъазавула Тіадеганав Аллагъ, Аллагъсе гъабидат гъабулеб куц, шаргІалда хіарамабги хіалалабги жо.

Нилъер лъимал наркоманаллъунги, хулиганаллъунги, гьекъолдухъабилъунги, къватІазда сардал рорчулеллъунги, эбел-инсул адаб гъабизе лъалареллъунги, хіалел автоматизада гадада гІарац рехулеллъунги рахъине бокъун батичіони, нилъеца лъимал исламиял мадрасабаздаги институтаздаги цализаризе ккола, рокъобги исламияб тар-бия къезе ккола.

Исламияб тарбия ккола Аллагъасулги Гьесул Аварагасулги тарбия, гъеб тарбия-лъ гурого инсан кешлъиялдасаги ціуну-ларо, гьель гурого магІनावиял унтабаздаса жамгІияти баціцІад гъабуларо. Гьелда нуж щакдарулел ратани, исламиял институтазда яги мадрасаялда цІалуел лъималазулги хал гъабе, гІадлуялъул рахъалъ цебетураблъун рикікІунеб исламияб гуреб вузалда цІалу-лел цІалдохъабазулги хал гъабе. Нуж бож, бищун гІадлуялъун рикікІунеб вузалъул цІалдохъабаз гъабулеб чороклъиялъул 10 процент исламиял институтазул, мадраса-базул цІалдохъабаз гъабулеб батизе гьечіо. Щайин абун, гъениб Аллагъасул тарбия кьолеб букІиналъ.

Камулел гьечіо тІаса-масаго пикру гъабу-лел, исламги биччана мажгит-мадрасабиги рагъана, амма кешлъи гъабизе къойиде-де ціикікІунеб бугоян абулел гадамалги.

Цо рахъалъ, ислам биччалъги мажгит-мадрасаби рагъиялги аза-азар бусурбаби гемеб хіарамлги-кешлъиялдаса цІу-нана, гъеб хасго бихъулеб буго мугІрузул районаздаги, росабалги, гьединго мажги-тазде хъвадулеб гІолеб гІелалъулги, гъеб цо. Кіабилеб, 70 соналъ гъукъараб ислам байбихъаралдаса 10-15 гІанасеб сон гурого ун гьечіо, гьветІалъ пихъ къезе ккани, гъеб кІудияб гІезе ккола.

Гьединлъидал исламалъ пайда кьол-еб гьечілан абизе жеги цудунго буго. Лъабабилеб, гъаб заманалда исламалъе цо нуцІа рагъун батани, жамгІият хъублъизабул-леб нусго нуцІа рагъун буго. Хіукуматалъул нухмалъулезе жамгІият баціцІад гъабиялъул ургъел батани, гьез ихтияр къеаа щіаб шквалдаги цІалул заведениябаздаги ислам-иял дарсал къезе.

Гьебмехалъ бихъила исламалъ жамгІият баціцІад гъабулеб куц. Гурони, исламги добе-ган тун, жамгІият хъублъиялдаса баціцІад гъабизе лъугъани, гьель хіасилги къезе гьечіо, кешлъи гъабизе къойидеде ці-кІкІне буго.

Нужеца хал гъабе, пикру гъабе, ссалат-салам лъеяв Аллагъасул Расулас гелму тІалаб гъабиялде кьолеб кІваралъул, нилъ унго-унгоял бусурбаби ратани, Аварагасул: «Гелму тІалаб гъаби щивав бусурман-чиясул фарз буго», - ян абурал цо хіади-с гІезе ккелан нилъеб (Муслим). Хирияв Аварагасул нус-нус хіадисаз нилъ гел-му тІалаб гъабиялде ахлулел руго, гьельул хиралъиги бищунеб буго нилъеб. Гъаниса гьоркъехун цо-цо хіадисазул магІнаби рех-сезин.

«Аллагъасе бокъани цо чиясе хасаб лъикІлги къезе, гьесие Аллагъас динал-да жаниб биччІи (лъай) кьола» (Бухари, Муслим).

«Гелму тІалаб гъабулел чагІи ккола Аллагъас лъикІлгиялдалъун хас гъару-рал гадамал».

«Ле гадамал, гелму щола тІалаб гъа-биялдалъун» (Табарани).

«Гелму тІалаб гъабиялъул нухде лъугъарав чиясе Аллагъас алжаналде унеб нух бигъа гъабула» (Муслим, Хіаким, Тирмизи).

Дайламияс Аллагъ разилъаяв Ибну Пабасидаса бицараб хіадисалда буго: «Галимчиги гІабидги кІиялго СиратІалда данделъараб мехалъ, гІабидасда абизе буго мун алжаналде лъугъа ва дуца гъабу-раб гІабадат сабаблъун дуца алжаналда нигІматаздаса кеп босе. Галимчиясдаги абизе буго, мун чІа, дуца дуего бокъарав чиясе шафагІатги гъабе, дуца лъие шафа-гІат гъабуниги, дур шафагІат къабул гъа-бизе буго», - ян. Тирмизияс Аллагъ разилъа-яв Абуумаматидаса бицараб хіадисалда буго, ссалат-салам лъеяв Аллагъасул Расулас

нужеца гьоркъоса иман лъурал гада-мал ахираталда тіадеган гъаризе руго, жидей гелму къурал гадамалги Аллагъас гемеб даражабаз тіадеган гъаризе руго», - ян (Къуран, «Ал-Мужадалат», аят 11).

Гъаб хирияб аяталъе тафсир гъабулаго, Аллагъ разилъаяв Ибну Пабасидаса абуна муъминзабаздаса тіадехун гІалимзабазул анкъунуго даража буго, щіабак кІиги даража-ялда гьоркъоб бугеб манзил щунуго сонил нух бугебин абун.

Хирияб Къуръаналда дагъал аятал гьечіо гелмуялъулги гІалимзабазулги хиралъиялде тіоритилел гъабулел.

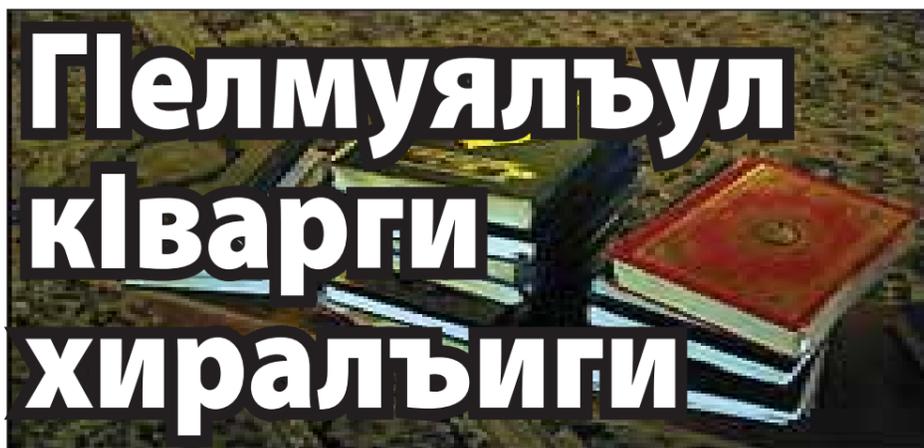
Ибну Пабдил Барица бицараб хіа-дисалда буго Аллагъ разилъаяв Абузаррица бицанилан. Ссалат-салам лъеяв Аллагъасул Расулас абунилан: «Нужеца гелму лъазабе, гъеб лъазабги Аллагъасука хинкъи ккола, гъеб тІалаб гъабиги гІабадат ккола, гьельул бицен гъабиги тасбихІ ккола, гьельул ціех-рех гъабиги жигъад ккола, лъаларев чиясда гъеб малъиги садакъа ккола, мус-тахікъав чиясе гъеб кьейги Аллагъасде гІагар гъарулеб гІамал ккола, гелму хіалал-хіарамлъиялда гьоркъоб гІорхъи чІвалел жогі ккола, алжаналъул нухалъул чирахъги ккола, янгІизлїидал ракі гъеза-булеб жогі ккола, чияр бакІалда гьудулги ккола, живго вугев бакІалда гаргадулеб жогі ккола, къварилъи-гІатилъиялъул нухмалъулеб далилги ккола, тушбабазда данде бугеб ярагъги ккола, гьудулзабазда гьоркъоб бакІи гьель берцин гъабула.

Аллагъас гелмуялдалъун цо-цо гада-мал тіадеган гъарула ва гьел лъикІлгиялъул церехъабилъун гъарула, гьезул лъалкІал лъа-зарула, гьезул ишаздаса мисал босула, гьезул гІакълугъул гІадамал гІенеккула, малаик-забазе гьезулгун гьудуллги гъабизе бокъула, гьез гьезда жидерго куркъбал рахъула, бакъ-варабги гІатІогъбги кинабо жоял, ралъдалъ ччулбузги, хІутІ-хъумуралъги, ракъдаллъи-ялда жанаваразги, рукъалъул хіайваназги – киназго гьезул мунагъал чурегиян Аллагъасда гъарула. Щайин абун гелмуял жабгІл-лъиялдаса ракіал чІаго гъарула, бецілгия-лъул канлги бихъизабула, гелмуялдалъун лагъ лъикІал гадамазул мухъилъеги дунял-ахираталъул тіадеганал даражабаздеги вахуна, гьельул пикру гъаби кІал квевялда бащалъула, гъеб цІали сардилъ тіагІат гъа-биялда бащалъула, гьель гІагарлги цоцалъ хурхинабула, гьелдалъун хіарамабги хіалала-бги жо лъала, гъеб лъикІаб гІамалалъул имам ккола, ислам гьелда нахъбилъуна, бахъи бугезе гъеб илгъам гъабула, бахъи къосарал гьелдаса махІрумлъула», - ян.

Хириял вацІал, гъабгощинаб хиралъги лъан ва бихъун хадуса кинха бусурманчия-сул ракі хіалхъулеб гелму тІалаб гъабичіого чІезе, жиндир лъималги лъималазул лъи-малги гелму тІалаб гъабизе ритичіого тезе. Пакълугъе гелму ккола чІобогъаб кисаялге гІарац гІадианаб жо, инсанасе гелму ччулге лъим гІадаб жо ккола. Имам Гъазалияс абу-леб буго хіайваназдаса инсан тіокІ гъавулеб жогі гелму кколилан.

Аллагъас нилъеб квербакъаги, кешал гІамалалги нахе рехун, пайдаяб гелму тІа-лаб гъабизе. Амин.

ГабдулхІамид ХІАЖИЕВ

Хіаклъунго малаикзабаз гелму тІа-лаб гъабулеб чиясе куркъбал тіоритІула, гьес гъабулеб жоялдаса рохун». (Тирмизи, Абудавуд, Байгъакъи ва гъ.ц.). «Гелму тІа-лаб гъабулеб чи малаикзабаз сверун ккола, цинги гьел малаикзаби, цозада тіад циял чІун, бищун гІагарав зодре гІунтула» (имам АхІмад, Табарани, Хіаким, Ибну Мажигъ).

«Гелму тІалаб гъабулеб вукІаго цо чиясде ажал гІунтіани (ай хвани), гьев Аллагъасда дандчІвала жиндаги авара-гъабаздаги гьоркъоб цо гурони даражаги гьечіого» (Табарани).

«Щив лагъ ватаниги гелму тІалаб гъа-булеб, гелму тІалаб гъаби гьесул черехун гъарурал мунагъазе капаратлъун букІу-на» (Тирмизи, Табарани).

«Цонигъяс тІалаб гъабичіо гелмуялъ гІадин инсан битІараб нухалдеги тіовитІу-леб гъалагІиялдасаги цІунулеб жо» (Табарани).

«Гелму тІалаб гъабулеб чиясде гъеб тІалаб гъабулаго хвел тіаде гІунтіани, гьев шагьидлъун хола» (Табарани).

«Ле Абузарр, радал инеги ун гелмуя-лъул цо баб дуца лъазаб, гьелда гІамал гъабуниги гъабичіониги, дуе лъикІаб буго азарго ракагІат какил баялдаса» (Ибну Мажид).

«Дунял пайда гьечіеб жо буго, гьелда жаниб бугебщинаб жогі пайда гьечіеб буго, Аллагъ рехсейги гьелда хурхараб жогі, Галимчиги, мутагІалимги хутІун». (Тирмизи, Байгъакъи, ибну Мажгабъ).

«Гадамазда малъизеян гелмуялъул цо баб лъазабун щив чи вугониги, гьесие 70 сиддикъасул кири кьола» (Дайлами).

«Гелму тІалаб гъаби Аллагъасда аскіоб хирияб буго какалдасаги, кІалал-дасаги, хІежалдасаги, Аллагъасул нухда гъазават гъабиялдасаги». (Табарани, ибну Габдулбари).

«Цо сагІаталъ гелму тІалаб гъаби тіубараб сордоял гІабадат гъабиялда-са хирияб буго, цо къоял гелму тІалаб гъаби лъабго моціал кІал квевялдасаги хирияб буго». (Дайлами).

Дайламияс Аллагъ разилъаяв Ибну Пабасидаса бицараб хіадисалда абулеб буго: «Гелмуял кинабо гІайиб бахчизабула, жагІиллъиял кинабо гІайиб загъир гъа-була», - ян.

Пали-асхІабасдаса бицараб хіадисалда буго: «Галимзаби ракъалъул чирахъал ккола, дирги цогІадал аварагъабазулги ирсилалги ккола», - ян.

абунилан: «Галимчиясул гІабидасдаса бугеб тіокІлги, хиралги нухер бищун гІодовегІанасдаса дир хиралги гІадианаб буго, гадамазда лъикІлги малъулеб чия-сда Аллагъ гурхІула, малаикзабазги, зоб ракъалъул агІлуялги, картІинир ругел цІунцІрабазги гадамазда лъикІлги малъулеб чиясе лъикІаб дугІа гъабула», - ян.

Ибну Пасакирица бицараб хіадисалда буго: «Къиямасеб къоял бищун пашман-лъи ціикіларав чи, гелму тІалаб гъабизе ресги букІаго, гъеб тІалаб гъабичіого чІа-рав чи ккола», - ян.

«Гелму тІалаб гъабулеб чиясе ризкъи къезе Аллагъас тіаде босана. Гелмугун къижги хирияб буго жагІлулун как баял-даса». (АбунугІай).

«Галимзабазул щакъиги шагьидзаба-зул биги Къиямасеб къоял гІадиарабазда лъола ва галимзабазул щакъи шугъада-зул биялдаса ціикікІуна» (Дайлами).

«ЖагІилазда гьоркъоб гелму тІалаб гъабулеб чи хваразда гьоркъов чІагояв чиясда релъуна вуго». (Пасакир).

«Жиндаса мунпагІат бугев цо гІа-лимчи азарго гІабидасдаса лъикІав вуго». (Дайлами).

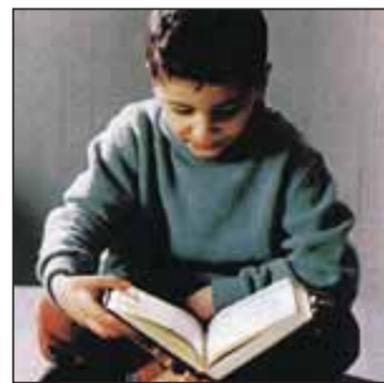
«Цо галимчи шайтаналъе нусго гІа-бидасдаса захІматав вуго». (Табарани).

«ГІабидасдаса тіадехун гІалимчиясул лъабкъоялда анціго даража буго, щіабак кІи-кІи даражаялда гьоркъобги зоб-ракъалда гьоркъоб гІадаб манзил буго». (Дайлами).

«Дуца Китайладе унги гелму тІалаб гъабе, гелму тІалаб гъаби кинавниги бусурманчиясул фарз ккола, гелму тІа-лаб гъабулеб чи алжаналъ тІалаб гъавула, гІасилъи тІалаб гъабулеб чи жужахІалъ тІалаб гъавула, цо чи гелмуялъул мажли-салде ани лъикІаб жо лъазабиялъул ния-талда, гьедиनाव чиясе тіубараб хІежге тіубараб гІумраги борхарав чиясе щолел гІадаб кири щола» (Табарани, Хіаким).

«Къиямасеб къо чІараб мехалъ Аллагъас, гІалимзабиги данде гъарун, гьезда абизе буго: «Дица нухер ракіа-зул хІикмат (гІакъиллъи) лъечіо нухее гІазаб къезеги бокъун, нуж алжанал-де лъугъа», - абун. Тіадеганав Аллагъас хирияб Къураналда абулеб буго (магіна): «Гелму лъалел чагІиги гелму лъаларел-ги ращалъулищха, ращалъуларо», - ян (Къуран, «Аззумар», аят 9).

Жеги Тіадеганав Аллагъас хирияб Къуръаналда абулеб буго (магіна): «Аллагъас

НАМУС-НИЧ ИМАНАЛЪУЛ ГАРКЪЕЛ БУГО, НАМУС ГЪЕЧЕВ ЧИЯСУЛ ИМАН ГЪЕЧЮ (АБУШАЙХ)

ХІАДИС

Пелму буго – хазина, гьелъул кІул буго – суал кьей. Нужеца суалал кье, гьелдалъун ункъо чиясе кири хъвала – гьикъарасеги, галимасеги, гленеккарасеги, гьел рокъарасеги (Хіадис)

СУАЛ – ЖАВАБ

- Къурбаналъе хъвезе бегъуларин абулеб буго гинзул цо бутІа тІаса къотІараб хІайван («Ассалам» газеталда гъедин хъван букІана). Нижер 100-гіанаб цІараки-ялъул боціуда балеб гІуж букІуна. Гъеб бачІого ресги гъечю, жиде-жидер боціи батІа бахъизе лъазе ккани. Щиб гъабизе кколеб, гин къотІичеб хІайван киб батилеб?

- Имам Шафигіясул мазгъабалда рекъон, кигІан гьитІинаб бутІа

гинзул тІаса араб бугони, гъеб хІайван къурбаналъе бегъуларо. Гъединлъидал нилъер гІемерисеб боціи гІуж бан гин тІаса камураб букІунелъул, нилъ нахърилълїине ккола АбухІанифал мазгъабалда. Гъесул мазгъабалда рекъон, лъабго бутІа гъабун цо бутІаялде тІаса араб кесек швечеб-ган мехаль, гъеб бегъула. Гъединлъидал хъолеб мехаль АбухІанифатида нахърилълїун абураб къасд букІина раклалда.

- Хирияб Къуръан гІараб маціалда рещтІун буго. Кинал маціазда рещтІун рукІарал цоги цересел тІахъал (Инжил, Таврат, Забур).

Шагърудин Габдусаламов, ЛъаратІа район, Белъелда росу

- Къуръан гІараб маціалда рещтІана. Таврат – гІибранияб маціалда (жугъутІ), Инжил – юнанияб маціалда (грек), Забур – суръанияб маціалда (сиряни).

- Алжаналда гъаціулги, рахъдалги, жадулги гІорал рукІунин абулеб буго. Дунялалда хІарам гъабураб жа алжаналда букІине рес бугищ?

- Алжаналда гъаціулги, рахъдалги, жадулги гІорал ругилан хъван буго тІахъазда, амма гъеб жа дунялалъул

жаялъ гІадин гІакълуги инабулеб, гІантал жал гъаризеги тІамулеб букІунаро, тІагІамаб, лазатаб букІуна. Хіадисазда бачІиналдалъун лъана гъениб жаялъул гІор букІунеблїи. Гъединго гъеб алжаналъул жа дунялалда жа гъекъон хъвадаразе, тавбуги гъабун гьел руссинчІони, гьел алжаналдеги ккани, гъениб щолариланги буго хіадисазда.

- Къерциса Къурбан-байрам тІобитІулелъул цо имамас абун: «Насранияздаги ягъудияздаги капурзабиян абизе дун разияв гъечю», - ян. БитІараб бугищ гъес абулеб жо?

- Жидеца «Ашгъаду алла илагъа илла лагъу ва ашгъаду анна МухІаммада

ррасулуллагъи» абун шагъадат битІичев чиясе капурчиан абула, гъев чи ягъудияв вугони, насранияв вугони, ай Аллагъи ﷻ цо гъавуларев, МухІаммад аварагасул ﷺ расуллїия-лъеги мукІурлуларев ва гьелда иман лъоларев чи капурчи ккола.

- Абулеб буго Иерусалималда мажгиталда аскІоб нилъер Аварагас ﷻ Буракъ бухъун букІараб (зобалазде воржиналде цебе) гамачІ гъаваялда бугилан. БитІараб бугищ?

- Гъеб гамачІ, Аварагас ﷻ, жиндирго рекІунеб хІайванги бичун, гъенисан нахъе унаго, гъесда хадуб бачІунеб букІун, ишара гъабун, гъаваялда чІанилан тІахъазда хъван буго. Амма жакъа къоялъ гьелда гъоркъ къед бан бугилан абула.

- Мажгиталда игІтикафалда гІодов чІун вукІаго, тІаде имам, гІалим яги устар вачІани, тІаде вахъине кколїищ?

- БатІалъи гъечю кив вугони, тІаде гІалимчи, хасго устар вачІани, тІаде рахъине суннатаб буго. Адабалдалъун гурони Аллагъасдеги щоларелъул.

- «Суннатал каказул баян» абулеб тІехъалда хъван буго гІадин: «Абудаудицаги, Тирмизиясги, Ибну Мажигъицаги бицараб хіадисалда буго: «Хварав чиясдаса бусурбабул лъабго къераль как бани, гъесие алжан хІакълъула», - абун. Щоладай гъедин хирияб алжан бокъа-бокъарасе?

- Нилъеда киназдаго лъалеб жо буго, хун хадуб дидаса лъабго кье-

раль какги бан, дие алжан хІакълъулаян абун, инсан бокъухъе хъвадизе бегъунгутІи. Гъединаб магІнаялъул гІемерисел хіадисаздасан мурад буго, гъеб гІамалалъул кири кІудияб букІиналде кантІизарун, гъеб гъабизе гІадамал гъесизари. Гъединго къучІаб хіадисалде инкар кквейлъ чи купруялде ккола, гъединлъидал цІодорго рукІине ккела. Хварав чиясдаса как барал чагІазул дугІа-как къабуллїи буго гьелїие шартІ.

- ЦІакъго йокъулей яс йигони, гьелъул эбел-инсуца, мискинав вугин, рукъ-бакІ гъечІилан къолей гъечІони, хъамизе бегъиларїищ? Хадуб маслїхатги гъабулеб бугони.

- Эбел-инсуца къолей гъечІони, гъезул яс хъамизе бегъуларо, кигІан дие гъей ва гьелїие мун рокъун ратаниги. Гьелъул нижеца гІатІидго цебесеб номералда хъван буго.

- Мажгиталъур гугаризе бегъулищ? Цо-цояз абулеб буго Аварагасул ﷻ заманаялъ асхІабзабиги гъенир гугарулан. Цо-цо дибирзабаз бегъуларилан абулеб рагІана.

МухІаммад МухІаммадов, МахІачхъала шагъар

- Как балесе, Къуръан цІалуле-

се квалквалги гъабулеб гъечІони, мажгит чорокІунгутІиялда божиги батани, гугаризе хІарамаб бугилан хъвараб бакІ бихъичю, амма жакъа къоялъ спортзалалги ругел, гугариялъе цоги санагІальабиги ругеб заманалда мажгиталъур гугари адаб теялда-сан букІиналдеги кантІизе ккела, хасго ахІи-хІуралда гугарулел ругони.

12 - АБИЛЕБ НОМЕРАЛДА БУКІАРАБ РАГІКЪОТІАЛЪУЛ ЖАВАБАЛ:

ГІебеде: 1. ГІали-асхІаб. 7. ХІасан. 8. Хилап. 10. Нун. 12. Къагъир. 13. ХІузур. 18. Пабас. 20. Муруват. 21. Буракъ. 22. Наку. 23. Свад. 24. Шам. 25. Карамат. 26. Шис. 27. Кавсар. 28. Багинуб. 29. Таврат.

ГІодобе: 1. Талат. 2. ГабдулмутІалиб. 3. ЛахІиб. 5. Башир. 6. Давуд. 9. СагІан. 11. ХІусуд. 14. Залалат. 15. Мусалав. 16. Таватур. 17. Хаджжат. 19. Сатрап. 21. Балкан.

РагІкъотІ битІун бачІана Шамсудин МухІаммадовас. Хунзахъ район, НакІкїищ росу

Дагъаб цебе къватІибе бачІана бусурбабул 2007 соналъул кІибилеб бащдаб лъагІалил календарь. Гъенир руго рузнамаги, диниял вагІзабиги, хІикматалги.

Учредитель
Благотворительный фонд "Путь"
Газета печатается с согласования и одобрения
Духовного управления мусульман Дагестана.

Редакциялъл совет:
АрслангІали-афанди ХІАМЗАТОВ
АхІмад-хІажи ГІАБДУЛАЕВ
КъурамухІаммад-хІажи РАМАЗАНОВ
Суракат-хІажи АСИЯТИЛОВ

БетІерай редактор
Эльмира ИБРАГІИМОВА

Редактор
ЯхІя-хІажи МУХІАММАДОВ

Корректор
ТухІбат ЗУРГЪАЛОВА

Рубрикаби рачунел:
КъурамухІаммад-хІажи РАМАЗАНОВ
(лїикІал гІамалал, Аварагас ﷻ лїай)

ЯхІя-хІажи МУХІАММАДОВ
(вагІза, Аварагасул ﷻ варисзаби)
Мариза МУХІАММАДОВА
(асхІабзаби, имам Гъазалиясул дарсал)
Жаддун НАСИХІ (дерец)
Малла НАСРУДИН (шайтІаби хъами)

Верстка: Асият ХАНОВА
Набор: Гульнара ГІАБДУЛАЕВА

Менеджер ГабдулхІамид ХІАЖИЕВ

Газета зарегистрирована
Управлением Федеральной службы по надзору
за соблюдением законодательства в сфере
массовых коммуникаций и охране культурного
наследия по ЮФО (г. Ростов-на-Дону) -
свидетельство о регистрации
ПІ № ФС 10-6401 от 15 декабря 2006 г.

Индекс 51329
При перепечатке ссылка обязательна
Газета набрана и сверстана
на компьютерной базе «Ас-салам»

Отпечатана в ООО «Лотос»
ул. Пушкина, д. 6 Заказ № _____
Сдано в печать 06.07.2007
Тираж 22 500 экз.

Редакциялъл адрес:
367015 ДР, МахІачхъала шагъар, М. Ярагъясул
цІаралда бугеб къватІ, 128
Телефон: (8722) 61-00-64

E-mail: info@assalam.ru, web: www.assalam.ru